Szegedi Egyetem

III. évf. 16. szám. A SZEGEDI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK LAPJA 1965. október 23.

A tartalomból:

Testvérlapjaink írják

★

A pozitívumokat felhasználva

★

Szélrózsa

★

Az ifjúsági vezetésről

Jubiláló intézet

Az évfordulók mindig mítanak úgy az egyén, nagy eseménynek számint a közösség szempontjából. Ezek az időpontok egyúttal a számvetés és a jövő feladatainak, célkitűzéseinek körvonalazását is jelentik. Ilyen évfordulóhoz érkezett most a JATE egyik nem nagy létszámú tanszéke, az Embertani Intézet is.

Az intézet 1940. október 19-én alakult meg hivatalosan, és vezetésével dr. Bartucz Lajos egyetemi tanárt bízták meg. Ez a megbízatás, valamint a tanszék létrejötte, a hazai embertan szempontjából nagy jelentőségű eseménynek számított. Ez egyben azt is jelentette, hogy a magyar antropológia egy újabb intézménnyel gyarapodott, és vezetője ennek az intézménynek az akkor legtapasztaltabbnak számító magyar antropológus lett.

A háború és a felszabadulás után indult az intézet komoly fejlődésnek. Ebben a fejlődésben kisebb törést jelentett az, hogy 1951-ben az Egyetemi Könyvtár fejlesztése miatt, a Tanszéket jelenlegi helyére, a Táncsics Mihály utcai épületbe költöztették át. Jóllehet az intézetnek 1955-ig közel kilenc oktatója volt, ez a szám 1955-re kettőre csökkent. Ez az év azonban mégis jelentősnek számít az intézet történetében, hiszen ettől az időponttól kezdve a Tanszék személyzete fokozatosan kicserélődik, és az intézet „megfiatalodik". 1959-ben Bartucz professzor a budapesti ELTE Embertani Intézetének vezetésére kap megbízatást, amely az idős professzor munkájának további elismerését jelentette. Ennek az intézetnek ugyanis Török Aurél professzor halála után közel 50 évig nem volt kinevezett vezetője. Az egy évig tartó átmeneti nehézségek után a Művelődésügyi Minisztérium dr. Lipták Pált bízza meg 1960-ban a tanszékvezetői teendők ellátásával.

Oktató munkája terén a tanszéknek sem a múlt tapasztalatai, sem a jövő reményei nem a legbiztatóbbak. Az oktatók a biológus tanárjelöltek képzésében vesznek részt, akik számára az előírt kötelező heti óraszám egyre csökkenő tendenciát mutat. A korábbi, két teljes oktatási évben előadott tárgykör az oktatási reform alapján a jövőben csak egy félév folyamán heti 3 órás kollégium keretében kerül tárgyalásra. Kérdés, hogy az adott körülmények között a jövőben eleget tudunk-e nyújtani tanárjelöltjeinknek ebből a nem kevésbé fontos tárgykörből.

Az intézet kutató munkájának fő profilja mindig a paleoantropológia, az ásatásokból előkerült csontvázletek tanulmányozása volt. Bartucz professzor a korábban még működő szegedi Régészeti Tanszékkel, valamint a jelenleg is működő Néprajzi Tanszékkel karöltve, az Alföld népességének módszeres tanulmányozását tűzte ki célul. Sajnos ennek a tervnek következetes megvalósítására nem kerülhetett sor, pedig többek között ennek a munkának is köszönhető, hogy az intézet — a későbbi módszeres gyűjtések eredményeképpen is — ma már egy országos, de külföldi viszonylatban is jelentős paleoantropológiai gyűjteménnyel rendelkezik.

Legalább ilyen intenzitással dolgozik azon jelenleg a Tanszék, hogy a kihalt népességen kívül a ma élő lakosságot is tudományos vizsgálat alá vegye. 1958-ban megkezdődött a dél-alföldi gyerekek szisztematikus tanulmányozása, ma már kb. 12—13 000 gyermek adatával rendelkezünk. Ez az adattömeg elsősorban a gyermekek testi fejlődésének a törvényszerűségeit segít feltárni, amelynek a gyakorlati élet számára is sok előnye lehet.

Amikor a jövő 25 év elé tekintünk, minden okunk megvan arra, hogy a Tanszéktől további jó és még jobb eredményeket reméljünk. Ennek a következő útnak már előre olyan jelentős állomása tűnik fel, mint a majd felépülő új egyetemi épületben egy modern Embertani Intézet megvalósítása. Ha ehhez reményként még azt is hozzávesszük, hogy a magyar nép tanulmányozására hivatott három szakterület az antropológia, néprajz és régészet, ismét közös munkában találkozik, akkor a komplett kutatás megvalósításáról, s annak eredményeiről adhatnak számot 25 év múlva az intézet dolgozói.

Dr. Farkas Gyula

Kilencvenöten

Orvosegyetemünk oktatóinak külföldi tanulmányútjai

A múlt tanévben a Szegedi Orvostudományi Egyetem oktatói, orvosai, tudományos munkatársai közül összesen kilencvenöten jártak többhetes tanulmányútakon külföldön.

A testvéregyetemekkel töltött baráti szerződések keretében heten tizenhárom hetes tanulmányúton Halleban jártak, egy személy pedig Olomoucben töltött kéthetet. A szocialista országokkal kötött egészségügyi és kulturális egyezmények alapján Csehszlovákiában 4 hetes tanulmányúton járt 2 fő, Lengyelországban pedig 2 hetes tanulmányúton 1 személy. Kulturális egyezmény alapján Csehszlovákiában Olomoucben 3 hetes tanulmányúton 1 személy, Bratislavában 2 hetes tanulmányúton 2 személy, Bulgáriában pedig 2 hetes tanulmányúton 1 személy vett részt.

Ugyancsak kulturális egyezmény keretében angliai meghívásnak tett eleget 1 fő, aki 2 hetet töltött Angliában, Olaszországban pedig 1 személy járt 2 hetes tanulmányúton.

Az elmúlt tanévben 7 orvosegyetemi oktató kapta meg az 1 éves Humboldt-ösztöndíjat, akik a közeljövőben befejezik tanulmányútjukat.

Egyéb meghívásokkal ösztöndíjakkal 1 éves nyugati tanulmányúton nyolc személy, 10 hónapos tanulmányúton 1 fő, 8 hónapos tanulmányúton 1 fő, hat hónapos tanulmányúton 3 személy, 3 hónapos tanulmányúton 1 fő és 1 hónapos tanulmányúton 1 személy vett részt.

Megnyílt a XII. Vásárhelyi Őszi Tárlat

TANYAUDVAR Fontos Sándor festménye a kiállításon

Az elmúlt napokban nyitották meg Hódmezővásárhelyen a Tornyai János Múzeum termeiben az esztendő legjelentősebb dél-magyarországi képzőművészeti eseményévé nőtt hagyományos Vásárhelyi Őszi Tárlatot, amelyre tizenkettedszer került sor ez alkalommal. Az idei kiállítás az előző évekhez viszonyítva lényegesen egyenletesebb mind a művészi látásmód, mind az alkotások értéke tekintetében s méltón reprezentálja a modern magyar képzőművészet legegységesebb iskolájává rangosodott „vásárhelyi pikturát". Már ismert és elismert idősebb művészek mellett a fiataloknak népes és nagyon tehetséges gárdája vonul fel ezen a tárlaton is. Külön erénye az idei kiállításnak a minden eddiginél gazdagabb és színvonalasabb szobor és plasztikai anyag. Talán csak a grafikai rész maradt el a várakozástól. A divatos modernkezés, különféle képzőművészeti „izmusok", virtuskodások helyett a vásárhelyieknél a mondanivaló egyszerű, ökönomikus kifejezése, a látásmód legnemesebb realizmusa az alkotások célja, "ars poeticája". Rangos művészetükre külföldön is fölfigyeltek. Érdemes ezt a tárlatot megtekinteni, megéri az élmény a fáradságot.

Collegium Artium

Érdekes előadások három szekcióban

A Collegium Artium október 5-én megnyitotta sorozatát a Haydn, Mozart és Beethoven művészi és emberi kapcsolatait tárgyaló előadással. Öt egymást követő héten át különböző aspektusokból Beethoven művészetét vizsgálja a Zenetudományi Szekció. *Dr. Nagy* István értékeli szimfónikus és vokális művészetét, foglalkozik ismertebb zongoraszonátáival, dalaival, valamint nyitányaival és kamaraműveivel, s kitér a nagy német zeneszerző késői zongoramuzsikájára is. Szerepel a programban Beethoven és a korai romantika (Weber, Schubert, Berlióz) kapcsolatának elemzése, s a befejező előadás a XX. századi zenére (Prokofjev, Bartók) gyakorolt hatását mutatja ki.

A feldolgozott anyag „szemléltetésére" a szimfónikus műveket hanglemezek közvetítik. A dalokat és hangszeres műveket a Szegedi Nemzeti Színház operatagozatának művészei és a szegedi Zeneművészeti Szakiskola tanárai, növendékei elvenítik meg.

Új szekció: filmművészet

Pogány Frigyes két környezetesztétikai előadást fog tartani.

A Collegium Artium céljának megfelelően sok irányú műveltséget kíván nyújtani hallgatóinak. Az előadók úgy vezetik beszámolóikat, hogy elhangzásuk után a diákok kérdéseket tehessenek fel. A *Zenetudományi Szekcióban* az idő rövidsége akadályozza a termékeny viták kialakulását. Marad tehát a hagyományos megoldás: a referátum befejeztével a nem kevésbé hasznos beszélgetést kezdeményezhetnek az érdeklődők az előadóval, akár egy feketekávé mellett.

A Collegium Artium történetében újdonságot jelent a *Filmművészeti Szekció* bevezetése. Esténként a levetítendő filmeket aktuális esztétikai problémákat taglaló ismertető vezeti be az *Auditórium Maximumban.* Október 22-én mutatják be Balázs Béla alkotását, a *„Valahol Európában"*-t. Egy hét múlva a *Talpalatnyi föld következik*, majd a *Körhinta*, s befejezésül négy magyar kisfilmre kerül sor. Vitára kérdés-felelet formájában nyílik alkalom, sőt dec. 10-én, a bemutatók idejére megérkeznek a *Nyitány, Válás Budapesten, Ének a vasról* és a *Te* kisfilmek alkotói.

Előadások két helyen

A *Képzőművészeti Szekció* vezetője *Vinkler* László, a Szegedi Tanárképző Főiskola tanára. Az előadó az első alkalommal Napóleon és kora a képzőművészetben címmel foglalkozik David és Goya festészetével. A következő héten a forradalmi romantika művészetét elemzi Delacroix és Daumier alkotásain keresztül.

Az Aart Kino bemutatóit a Bölcsészettudományi Karon rendezik meg, a többi előadást a TTK Béke-termében tartják.

(g. f.)

Színházi ankét és esztétikai kör

Rendezvények a főiskolán

Október 5-én este összejövetelt tartott a Tanárképző Főiskola KISZ Végrehajtó Bizottsága. Az utánpótlás és más kérdések között lényeges napirendi pontként szerepelt az első félévi rendezvények programozásának megvitatása.

A nov. 7-i ünnepség szervezéséről Makkai Katalin III éves hallgató gondoskodik. A kultúrfelelősök arra törekednek, hogy szakítsanak a „vonalas" műsorokkal. Újszerű programot állítottak össze, amelyen fellép a női kar is. Rácz Gábor vezetésével az Irodalmi Színpad béke tárgyú versekkel készül a megemlékezésre. Október első felében megrendezik elsőévesek számára a tehetségkutató szavalóversenyt. A következő hónapra a Szegedi Nemzeti Színház művészeinek közreműködésére számítva ankétot terveznek, amelyen mindhárom kollégium lakói részt vennének.

A KISZ-oktatás keretén belül esztétikai sorozat kezdődik — főiskolai és meghívott előadók irányítása mellett. Az általános kérdésekkel foglalkozó bevezető után irodalmi, zenei, képzőművészeti, valamint mozgás- és filmművészeti tárgyú referátumokból épül fel az esztétikai kör programja.

A gólyabál — és — avató, a kollégium gyűlések miatt csak november elején indulnak Vinkler László művészettörténeti előadásai a Petőfi Sándor leánykollégiumban. Ugyanitt kerül majd sor az elsősök tájékozódása érdekében szegedi írókkal való találkozásra.

A Kollégiumi Napok kiállításán valószínűleg találkozunk a képzőművészeti alkotókör tagjainak munkáival. Heti két alkalommal tartanak foglalkozásokat — mindenek előtt tanulnak.

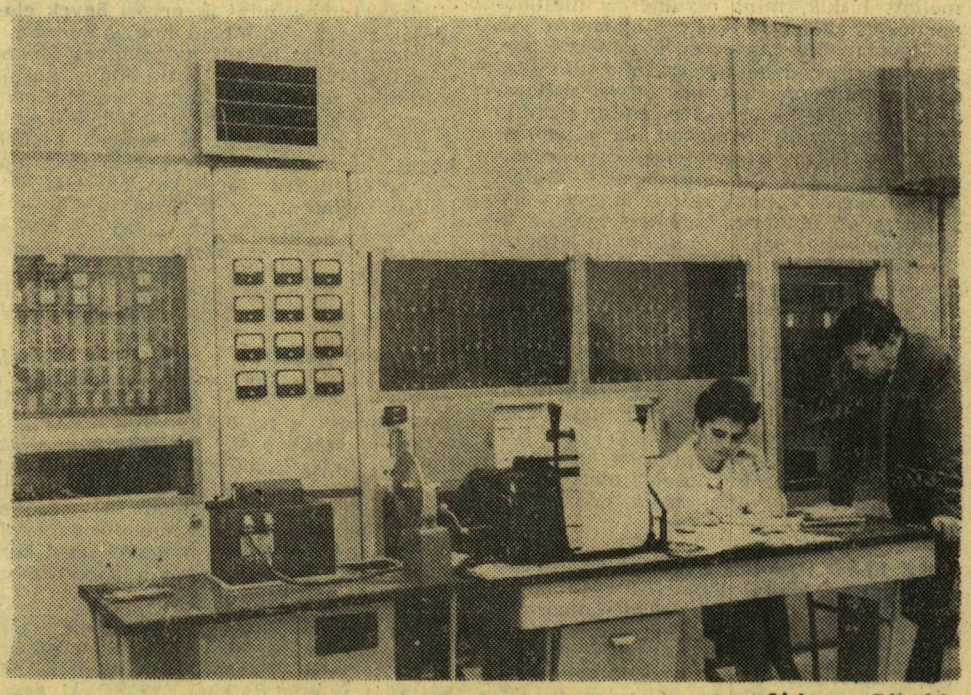

Liebmann Béla felv.

Mit tud az M-3-M?

Felszerelték a József Attila Tudományegyetem Kibernetikai laboratóriumában a Magyar Tudományos Akadémiától kapott M—3—M elektronikus számológépberendezést. A Kibernetikai Laboratórium munkatársai elmondják, hogy az új gép bár nem a legújabb rendszerű, bonyolult felépítésű s a kezelése nem könnyű feladat, hatalmas segítséget jelent tudományos kutatómunkájukhoz, elsősorban programozási és vezérlési elvek kidolgozásához. Képünkön az erős betonalapozásra szerelt géprendszert láthatják — munka közben.

Úti történetek

ÉJJELI LOGIKA

Nemsokkal éjfél után a Metropol expressen, valahol Csehszlovákiában:

— Péterkém merre van a WC?
— Menj egyenesen, majd a kocsi végén jobbra.
— Megőrültél?! — hisz akkor kimegyek a vonatból!

DIÉTA

— Gyerekek micsoda jó nő!
— Hol?
— Ott a kirakatban — a próbababa.

HONVÁGY

Társaságunk egyik tagja nemcsak vizen, de buszon is „tengeri-beteg" lesz. Ha semmi képpen sem tudta elkerülni a buszutazást, így rimánkodott.
— Csak Ikarusz jöjjön!
— ? ? ?
— Hogy legalább „hazai pályán" lássam viszont a reggelit.

HOGY MIK VANNAK?!

Greifswaldi sétánk alkalmával egy számunkra — szegediek voltunk valamennyien — meglepő feliratra tévedt látnivalókat kutató tekintetünk:
„Clubhaus der Universität"
Hihetetlen, hát ilyen is létezik?!

A NYELVTUDÁS NEM HÁTRÁNY

Hazautazásunk előtti napokban többször ettünk egyszerű, tápláló és koncentrált ételeket — például zsíros kenyeret. No de az emberi teljesítőképességnek is van határa. Elhatároztuk, hogy „vacsorarepertoárunkat" kibővítjük lekvárral. Aznapi bevásárló, de csak magyarul beszélő barátunk rövid idő mulva vissza is tért egy félliteres üveggel. Meg se nézve a cimkét feltéptük a fedelét... Valaki megszólalt:
— Gyerekek, mióta van a lekvárban rizs?
— Hm.
...Szóval véreshurka volt, — üvegben! És ráadásul magyar gyomor számára teljesen „idegen". Barátunk megígérte, hogy soha többé nem vásárol Németországban lekvárt. — Legalább is nekünk nem!

Mészáros Rezső

TISZATÁJ

Megyénk húsz éves múltra visszatekintő irodalmi folyóiratat a „Tiszatáj" című irodalmi és kulturális folyóirat. A lap különösen az utóbbi két esztendőben gyakran közölt valamilyen értelemben egyetemeink és a főiskola munkájával, életével foglalkozó írásokat, tanulmányokat. Rendszeresen jelennek meg a folyóirat hasábjain egyetemi és főiskolai oktatók tollából írások, cikkek, kritikák. A Tiszatáj missziószerűen kutatja fel és közli tehetséges fiatalok verseit, elbeszéléseit. Tudományegyetemünk hallgatói közül is számosan a Tiszatájban adták az irodalmi közlemény nyilvánossága elé tehetséges, megjelenésre érett alkotásaikat. Rigó Béla, Kelemen János, Veres Miklós, Bálint Gyula írásaival, verseivel sokszor találkoztunk a lap hasábjain. A Tiszatáj a jövőben még közelebb szeretne kerülni egyetemi, főiskolai olvasóinak életéhez problémáihoz. Érdemes tehát legközelebbi pátriánk színvonalas kiadványát rendszeresen olvasni — s előfizetni is: az előfizetés díja csak 15 forint.

testvérlapjaink

„A MI EGYETEMÜNK", MISKOLC

Most, tanévnyitáskor nagyon időszerűek a vezetőség választó KISZ-gyűlések. A tagság bizalmát élvező alapszervezeti vezetők lelkesedéssel kezdik meg munkájukat. Gyakran — sajnos — ez a lelkesedés néhány hónap alatt lelohad; Egyrészt a vezetők hibái, másrészt a tagok érdektelensége, passzivitása miatt. Döntő fontosságú tehát a vezetők és a tagok közötti összhang.

Ennek megvalósítására olvashatunk eredményesen alkalmazható javaslatot a lap „A titkár és az alapszerv" című cikkében. A megkérdezett alapszervi KISZ-titkár kifejti a hatékony KISZ-munka legfontosabb alappilléreit:

„...Szerencsésen alakult a vezetőség összetétele, minden tankörből igyekeztünk legalább egy embert beszervezni... Nálunk nemcsak a vezetők dolgoznak... Szinte baráti kapcsolatba kerültünk fiatalabb gyakorlatvezetőinkkel, összejövünk, beszélgetünk... A jól dolgozó tagokat megjutalmazzuk, ezzel is elismerve munkájukat... Nem hanyagoljuk el egyénileg sem a tagokat... A tagság mozgósítása szerintem az úgynevezett „kulcsemberek" megnyerésén múlik. Minden tankörben, szobában van egy-egy hallgató, aki után mennek a többiek. Ezeket kell beszervezni.

Nálunk — Szegeden — is van még bőven javítani való a KISZ-munkában. Nem ártana elgondolkozni a miskolci példán és megtalálni a nálunk is alkalmazható módszereket, melyekkel még jobbá, szinesebbé tehetnénk a KISZ-életet.

„EGYETEMI LAPOK", BUDAPEST

Szeptember 22-én ünnepelte az Eötvös József Kollégium megalapításának 70. évfordulóját. Délelőtt a kollégisták megkoszorúzták Eötvös József és Bartonick Gézának, a kollégium első igazgatójának a sírját. Az esti ünnepélyen a volt Eötvöskollégisták, egy-egy nemzedék képviselői (dr. Bárczi Géza professzor, dr. Bogsch László egyetemi tanár, dr. Köpeczi Béla, az MSZMP Központi Bizottsága Kulturális Osztályának vezetője, Fábián Gyula, a Kortárs munkatársa és Pusztai Ferenc nevelőtanár) emlékeztek meg a régi kollégium életéről, saját diákkori élményeikről.

A példamutató életpályák, a hajdani eredményes helytállások felidézése ösztönzőleg hatnak a ma ifjúságára is, ha olyan színvonalon és olyan hittel emlékeznek meg róluk, mint azt a feledhetetlen ünnepély felszólalói tették.

Ezúton köszönjük mi is a jubiláló Eötvös Kollégiumot. Kívánjuk, hogy mind a budapesti, mind a szegedi „utódok" legyenek méltóak a kollégium nevéhez és érjenek el olyan eredményeket, mint nagy elődeink.

„EGYETEMI ÉLET", DEBRECEN

„Nyílik a klub!" címmel rövid tudósítást közöl a lap az október 2-tól ismét üzemelő egyetemi klub ez évi programjáról. Talán nem lesz érdektelen, ha kiragadunk néhány pontot a tervből — csupán mutatóban.

A megnyitón fellépnek a Csokonai színház fiatal művészei.

Hetente négyszer — két hétköznap, szombaton és vasárnap — tánc.

Irodalmi színpad műsorai.

Beindul a magnó- és bridge-klub.

Film és színházi ankétok..

Nem kívánunk hosszabb kommentárt fűzni a hírhez. Távol áll tőlünk, hogy túlértékeljük a debreceniek „kluberedményeit". De — úgygondoljuk — az oktatók nagy többségének véleménye is találkozik a hallgatók óhajával — ideje lenne már végre valami megoldást találni „klubügyben" is.

(m. r.)

Százötven éve született
Markusovszky Lajos

„Valamint a nemzet, melynek története van, örömmel andalodik el múltján, s magának abból hazaszeretetet és tetterőt merit; úgy a magyar orvos is büszkébb önérzettel tekintend jelene és jövőjére, ha a történelem tükrében látja, hogy az úttörő elődök hosszú sora vonul el előtte, s hogy a hazai orvosi irodalmat koránt sem kezdeni, hanem az elődök nyomdokain folytatni kell."

MARKUSOVSZKY LAJOS, a múlt század kiváló orvos-egyénisége 150 éve született. Ifjú korában az orvosi tudomány mellett jogi tanulmányokkal és filozófiával foglalkozott, Kantot éppen úgy ismerte, mint Rokitanskyt, a világtörténelemben éppolyan jártas volt, mint az irodalomban. Jeles vívó, lovagló és táncos volt. Nyugodt szívveréssel ült ki egykor Európa egyik legmagasabb tornyának, a stassrurginak felső korlátjára és lengette lábait a mélység felé.

1844-ben kapta meg tanulmányainak eredményeképpen a diplomát a pesti egyetemen, majd Bécsbe sietett az új tudományok mestereihez. A híres Wattmann tanár mellett látjuk, mint ösztöndíjas műtőnövendéket. 1847-ben ismét Budapestre jött Balassa mellé, tanársegédi minősítésben. Az egyetemen és annak orvosi karán 1848 szintén meghozta a maga üdvös változásait. Az oktatás szelleme eddig a ratio educationis volt, miszerint az államnak nem tudósokra, hanem elsősorban erkölcsös polgárokra van szüksége. A tanítás nyelve német volt. A reform mindezt felrúgta, s új oktatási formát dolgoztak ki Markusovszky ezidő alatt mint Görgei személyes orvosa, vett részt a szabadságharcban. A fegyverletétel után visszament Pestre, ahol szomorú állapotokat talált. Balassát elfogták és börtönre ítélték, tanári székétől megfosztották. Őt magát segédi állásából tették ki, szolgálati lakásából még bútorait is kidobták, csak annyit engedtek meg neki, hogy a klinikai leltárt átadhassa. Markusovszky később sem juthatott vissza az egyetemre sem úgy mint tanársegéd, sem mint docens, mert kérvényét protestáns volta miatt visszautasították.

AZ ELSŐ ORVOSI folyóirat az **„Orvosi Tár"** volt. A cikkek többnyire csak ismertető munkák voltak külföldi dolgozatok alapján, vagy egyszerű tudósítások természetrajzi dolgokról nagy érdekesebb lefolyású kóresetekről. Ez az egyetlen orvosi folyóirat még 1849-ben félbeszakadt. Egy kis baráti körben, melynek tagjaihoz Lumniczer, Semmelweis, Korányi, Balogh, Jendrássik tartozott, fogamzott meg egy magyar orvosi lap kiadásának eszméje s indult meg 1857-ben az **„Orvosi Hetilap"**. A lap szerkesztését Markusovszky vállalta el. Lemondott tehát eszményképéről, hogy tanár legyen, orvosi publicistává lett, hogy másokat buzdítson azon eszmék érdekében, melyeket elérnie nem volt módjában. Így idéz egy német szólást: **„Ha nem tudsz magad lámpa lenni, úgy legalább a lámpa hordozójaként tedd magad hasznossá."**

Örök értékűek írásai, melyek a lapban megjelentek, s mely munkásságot a tudomány érdekében kifejtett. Caknem 33 évig folytatta, ma alig felbecsülhető áldozatos munkáját.

Létrehozta a **Magyar Orvosi Könyvkiadó Társaságot.** Magyarországon ezidőtájt még alig, vagy egyáltalán nem volt számbavehető orvosi könyvirodalom. A társaság működéseképpen egész könyvtárt a magyar irodalomnak a legnevesebb külföldi és hazai írók műveiből. E példát később az Akadémia is követte.

Megszervezte a **Közegészségügyi Tanszéket,** a budapesti és kolozsvári egyetemen. Ezzel Magyarország megelőzött minden más egyetemet. Megindította az **„Egészség"** c. folyóiratot. Az 1885-i Országos Közegészségügyi kongresszus elnökéül Markusovszkyt választották, ki azt egy széleslátókörű elnöki beszéddel nyitotta meg, kifejtve azt, hogy a közegészség ügye egyaránt érdekli az államot és a társadalmat és a városok, községek, az egyén egészsége csak ezeknek együttes közreműködése által tartható jó állapotban.

1867-ben nevezték ki a Közoktatásügyi Minisztériumba, mint az **orvosi ügyek előadóját.** Ennek köszönhető, hogy a budapesti egyetem többet haladt tudományos felszerelés, kellő intézetekkel való ellátás dolgában, mint egész eddigi fennállása óta, nem is említve azt, hogy ezidő alatt keletkezett a kolozsvári egyetem is, melyen később kémia, kórbonctan, törvényszéki orvostan, élettan és hygiene tanszéket létesített. Behatóan foglalkozott a fővárosi építkezésekkel, állandó figyelmének és számos cikkének tárgyát képezte Szeged rekonstrukciója. Bizottság utazott vezetésével Pozsonyba, Szegedre, Kassára, hogy egy harmadik egyetem számára a legalkalmasabb helyet keresse.

TERVEI KÖZÖTT szerepelt egy **internátus** felállítása, hol a szegénysorsú diákok lakást, élelmet díj nélkül kapnak. **Jutalomdíj** kiosztás oly tanárok között, kik valamely szakban kiválót alkotnak. Híres külföldi tudósok időszakonként való meghívása, hogy azok kutatásaik eredményét itt előadják. Mindez azonban 1893-ban bekövetkezett halála miatt meghiúsult. Utolsó perceiben is szokott nyugodtsággal kérdezősködött az egyetem és a közegészségügyi társulat ügyeiről.

Kedvenc alkotását — amelynek szárnyain emelkedett fel ő maga is —, az Orvosi Hetilapot, jövőjében biztosítva adhatta át utódjai kezébe. Az orvosi egyetemeken az ő aegise alatt létrejött intézkedések folytán a tanárok, tanítványok sorát látta, s bizonyosra vehette, hogy az az eszme, amelynek szolgálatára a publicisztikai tollat annakidején kezébe vette, az orvostudomány itthoni művelésének eszméje, többé már nem a jövő álma, hanem beteljesült és biztos jövőjű fejlődést igérő valóság.

Gaál Csaba
IV. éves medikus

Nyári jegyzetlapok
Építőmunkán az NDK-ban

A múlt tanévben lapunk hasábjain hosszabb vita folyt a nyári társadalmi munkáról, az építőtáborok problémáiról. E vitában is felvetődött — s egy két korábbi példa is volt már rá — a külföldi táborokban, illetve munkahelyeken végzendő közös munka lehetősége. A hallgatók igényt tartottak erre, s a József Attila Tudományegyetem KISZ Bizottságának már meglévő kapcsolatai biztosították a lehetőséget. A külföldi kapcsolatok felelősei, aktivistái és sok csoportvezető jó szervező munkáját dicséri az a tény, hogy végül is sikerült a jelentkezők nagy részének megváltani a Halleig, Rostockig vagy éppen Demminig szóló menetjegyeket.

Kétszázötven szegedi egyetemista

Utazott az egyetem — mondhatjuk kis túlzással. Mintegy két és félszázan dolgoztak, tanultak és pihentek a Német Demokratikus Köztársaságban. Ezen a nyáron az NDK északi nagyvárosaiban mindenütt lehetett magyarokkal: szegedi egyetemistákkal találkozni. A stralsundi pályaudvar például szombat reggelenként és vasárnap esténként előre soha meg nem beszélt, de rendszeres találkozót biztosított az érkező, illetve hazafelé tartó „pasewalki", „demmini" és „wesenbergi" hallgatókhoz.

Sokat beszéltünk már ezekről az utakról. Előttük is, most később is. Volt aggály is elég, s negatív tapasztalatok is vannak. Egy azonban biztos: KISZ Bizottságunk e nagy nyári vállalkozása jó kezdeményezés volt, alapjában véve sikerült, hasznos időtöltésnek bizonyult a hallgatók számára.

E sorok írója kilenc jogászkollégájával együtt Pasewalkban töltött 5 hetet. A csoport a lengyel határ mellett egy Lötnitz nevű faluban, a VE Bau und Montage Kombinat egyik építkezésén dolgozott. A munka hasonló volt ahhoz, amit itthoni építőipari táborainkban kell végezni a jelentkező hallgatóknak. Általában nagyobb megterhelést nem jelentett senki számára. Csoportunk csak formálisan alkotott külön szervezeti egységet, hiszen mindig a német munkásokkal — fiatalabbakkal és idősebbekkel — együtt dolgoztunk, ahol éppen szükség volt munkánkra. E közös munka igazi munkatársi viszonyt alakított ki közöttünk. Közelebb kerültünk életükhöz, bepillantást nyerhettünk gondolkozásukba. Olykor-olykor vitatkoztunk is. Ez persze nem ment egykönnyen, kezdetben nehezebb volt a nyelv is, s a német munkások is furcsállták ezt az egész helyzetet. — Megjelenik köztük, egy erdőszéli munkahelyen 10 magyar egyetemista kék munkaruhában, gumicsizmában lapátokkal, s kijelentik, hogy egy hónapig ott fognak dolgozni. Hogyan, miért? (Kötelező ez nektek? — tették fel később is a kérdést.) Úgy látszik szokatlan dolog volt, hogy leendő értelmiségiek egy ilyen, viszonylag hosszabb ideig tartó munkát önként vállaltak. Pedig az NDK-ban is vannak, főként mezőgazdasági jellegű egyetemi munkaakciók. Keveset tudtak rólunk, magyarokról. Magától értetődik, hogy szívesen beszéltünk hazánkról, népünkről, múltunkról és jelenünkről.

Utazás: látvány, élmények, tapasztalat

Visszatérve a munkára, egy lényegében kész objektumon végeztük az utolsó „simításokat". Érthetően nem volt nagy „hajtás". (Néha azért meg kellett fogni a szerszám nyelét.) A csoport egésze dicséretet ugyan nem kapott mint a Wesenbergi jogászok, de lényegesebb kifogás nem merült fel munkánkkal szemben.

Azt persze nem lehetne mondani, hogy „vendégmunkások" voltak a szegedi egyetemisták. Nem csak, — s nem is elsősorban — a viszonylag jó kereset vonzotta őket e messzi északi tájra. Nem is csupán a nyelvgyakorlás. Utazni, látni, tapasztalni akartak. S erre meg is volt a lehetőség. Hétvégén rendszerint valamely tengerparti városba mentek kirándulni. A német tengerpart nyaralóvidék, még ilyen esős nyáron is az. Szombatonként seholsem könnyű szállást kapni, érthető tehát, hogy ez volt legnagyobb gondunk. Rostockban például egy egész délután a szálláskereséssel telt el. Nem lehet egyhamar elfelejteni. Hatan állunk a Rostock — Südstadt-i egyetemi kollégiumok egyikének portája előtt. Szállást kérünk egyetlen éjszakára. (Érkezésünket természetesen előre bejelentettük. (A válasz sajnos nincs, minden hely foglalt. Vita, egyezkedés. — Szoba az nincs. S egyáltalán honnan veszik maguknak a bátorságot a magyar egyetemisták, hogy csak úgy „cél nélkül" bolyongjanak a Keleti tenger partján.

Legyen még gördülékenyebb a szervezés

Amint még most is kissé haragvóan leírtunk, nem volt egyedi eset. Megérkezésünkkor (vasárnap délután volt) ugyanígy utasítottak el egy berlini egyetemi diákotthonban. Komoly nehézség volt ez, különösen a felelős vezetőknek. A jövőben szervezettebb keretek között előre gondoskodni kell a hétvégi szállásokról is. Ha időben kérjük, bizonyára segítenek majd a BMK Nord vezetői is, akik jövőre legalább ennyi szegedi hallgatóra számítanak.

Az ezévi tapasztalatok még alapos értékelésre várnak. Vannak tanulságok szépszámmal. Jövőre gördülékenyebbnek kell lenni a szervezésnek, s szervezetileg, nyelvileg jobban elő kell készíteni e hasznos utakat. Nem kis munkát igényel ez majd, s nagyon is felelősségteljes feladat, hiszen nem egy-két csoportról, hanem remélhetőleg ismét százak utaztatásáról lesz szó.

R. J.

Negyvenhat külföldi ösztöndíjas hallgató
tanul az új tanévben a Szegedi Orvostudományi Egyetemen

A magyar orvosképzés növekvő nemzetközi tekintélyét mutatja többek között az a tény is, hogy évről évre növekszik az orvosegyetemeinken UNESCO-alapítvánnyal és egyéb ösztöndíjakkal tanuló külföldi hallgatók száma.

Különösen a gyarmati és félgyarmati függésből felszabadult országok fiataljai közül tanulnak sokan hazánkban.

A múlt tanévben a Szegedi Orvostudományi Egyetemen 37 külföldi hallgató tanult. Ebből 21 afrikai országokból, 1 Laoszból, 5 Mongóliából, 5 Jordániából, 3 Görögországból, 2 Ciprusról, 1 Burmából és 1 Bulgáriából jött tanulni Magyarországra.

Az új tanévben további kilenc külföldi ösztöndíjassal gyarapodott Orvosegyetemünk külföldi hallgatóinak száma. Így összesen 46 külföldi fiatal tanul ebben az évben a magyar orvosképzés szegedi egyetemén.

A pozitívumokat felhasználva

Új ISZM követelményrendszer az Orvostudományi Egyetemen

Az Egyetemi Tanács elfogadta, a Párt Végrehajtó Bizottsága támogatja. Az alapszervi titkárok és csoportvezetők örömmel fogadták. A hallgatóknak tetszik.

„Keletkezésének körülményei"

Az Ifjúság a Szocializmusért Mozgalom, amely eredeti formájában öt évig tartott, csak kezdetben érte el célját. A lelkesedés hiányáról nem lehet továbbra is megfeledkezni. Mind többen és több helyütt fogalmazták meg, hogy a mozgalom vesztett aktivizáló hatásából. S a kényelmesebb vezetők sem kereshették kizárólagosan és örökké az ifjúságban a hibát.

Az ISZM új követelményrendszerének kidolgozásával másutt is próbálkoztak. Tavaly a Debreceni Orvostudományi Egyetem kapott megbízást a változtatások elvégzésére.

Idén nyáron, a központi vezetőképző tanfolyam tanulságait leszűrve három szegedi medikus — Annus János, Julesz János, Zathureczky György — előterjesztette javaslatát. A Végrehajtó Bizottság megvitatta, és a KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Osztálya útmutatásával munkához látott. Az ISZM előző hasznosítható elveinek segítségével kidolgozták a tervet.

Néhány szó a tartalomról

A megformált követelményrendszer a tömegek foglalkoztatását úgy biztosítja, hogy az egyéneknek meghatározott, de választható feladatokat ad, s a teljesítés vonatkozásában a foglalkoztatottságot érvényesíti. A határozatban három középpont körül csoportosulnak a résztvevők által megvalósítható lehetőségek.

Az első centrum A „tétele" a tanulmányi munka becsületes elvégzését, a szakma korszerű szinten történő elsajátítását és a hivatástudat elmélyítését kéri. Ezen belül különböző területek választásával lehet megkezdeni az arany és ezüst fokozat feltételeinek valóra váltását (speciális kollégium rendszeres hallgatása; nyelvtanulás stb.) A B. pont a szocializmus építésében való közvetlen részvételt célozza (évközi fizikai munka; falujárás . . .).

A következő fő-egység a marxizmus—leninizmus meggyőződéssé válásának segítését, a politikai felelősség erősítését, a végzés utáni közéleti tevékenységre való felkészülést írja elő. Mind az arany, mind az ezüst fokozat megszerzéséhez kötelező az aktív részvétel az ideológiai tárgyak szemináriumán. De már dönthetnek a hallgatók a különböző — mai magyar- és világirodalmi; etikai-esztétikai — vitakörökön végbemenő, állandó részvétel és a politikai előadás tartása, stb között.

A szak és általános műveltség helyes arányának megtartását az önművelődési igény fejlesztését, a fizikailag edzett és munkabíró személyiség kialakítását várja el a harmadik alapelv. Aktív részvétel a művészeti csoportokban, sporttevékenységek gyakorlása hívja fel itt a figyelmet magára.

Fogadtatás

Az értékelést a csoportkollektíva végzi 1966. ápr. 30-ig bezáróan. Az eredmények megállapításakor a teljesítményen kívül a magatartás közösségi volta is szempontként szerepel. Demostrátori kinevezésekhez, külföldi utakhoz, MSZMP tagjelölt felvételi kérelemhez stb. a KISZ Bizottság csak az arany fokozat; TDK tagsághoz, szociális segély kérelemhez stb. az ezüst fokozat elérése esetén ad kedvező javaslatot.

Az első taggyűlések minden alapszervezetben lezajlottak. — A csoportvezető ismertette a VB-nek ezt a határozatát. Nálunk nagyon örültek neki. Sokan szerettek volna például szakmai társadalmi munka címén SZTK segédügyeletet vállalni. Végre van ilyen is! A társadalmi fizikai munka tizenkét óra. Meglepő lelkesedéssel mentek a lányok paradicsomszedésre, mert a követelmény minimális jellege révén épp azt nem érezték a munkamozdulatokban, hogy kötelező — mondta Andróczky Ágnes IV. éves medika.

— Tavaly a gyűlésen közös tervet kellett összeállítani. Életképesebb a jelenlegi tervezet, mert most mindenki választhat. Csak jobb azt elvégezni, amihez ért is az ember — állapította meg a III. éves Szentimrei Géza gyógyszerészhallgató.

— Amellett, hogy az új ISZM lehetőséget nyújt szakmai társadalmi munkára, szívesen vállalunk fizikai munkát is. Viszont jó lenne a nyári táborokat úgy megszervezni, hogy ne maradjunk Szegeden — tolmácsolta többek kérését Szilvási Endre.

Valóban kellemesebb két hetet úgy eltölteni, ha az országismerettel, egy kis romantikával válik élménydúsabbá. Az irányzat azonban az, hogy inkább helyi jellegű építőtáborokat kell létesíteni a speciális igényeknek megfelelően.

Úgy hisszük, hogy rugalmassággal (csereakciók . . .), ami az egész, friss követelményrendszer sajátja, ez a kérdés is megoldható — a diákság igényeinek megfelelően.

Összefoglalás

A munkavégést még óraszámokban szabjuk meg, de az új ISZM lehetővé teszi, hogy később áttérjünk a munka értékének a figyelembe vételére is. Tényleg minimális erőt kell kifejteni az egyes pontok teljesítéséhez. A fokozatosság elvének megfelelően a következő évben már magasabb mércét állítunk KISZ-tagságunk elé. — mondta dr. Erdős Sándor VB-titkár.

— A konkrét munka megkezdődött. Beindult a Vörös Kereszt tanfolyam, a hallgatók lelkesen mentek ki a környező termelőszövetkezetekbe. Lehetőség nyílt arra, hogy az embereket reálisan értékeljük. Kétségtelen, hogy ennek a mozgalmi formának is vannak hibái. A tervezet nem is valamilyen világmegváltó óhajjal született. De úgy gondoljuk, ha a megvalósulás folyamát felszínre kerülnek a hiányosságok, sikerül felszámolnunk azokat.

Géza Ferenc

Főiskolás költők

s egy sikeres kollégiumi est

A Szegedi Tanárképző Főiskola új kollégiumának társalgójában október 15-én este fiúk, lányok vegyesen versek hallgatására gyűltek össze: három főiskolás fiatal — *Boros* István, *Gáspár* István és *Újfaludi* László verseinek meghallgatására.

Mondanunk sem kell talán, hogy a három „költő" civilben a főiskola hallgatója s az intim hangulatú est így, ebben az értelemben is belső rendezvény, főiskolai rendezvény volt, s tegyük hozzá mindjárt azt is, hogy sikeres rendezvény.

A társalgót megtöltő 40—50 fiú és leány előtt mindhárom szereplő 4—5 verset olvasott fel, mint mondták, a legfrissebbek, a legutóbb készültek közül. Nem egy verset meg kellett ismételniök a felolvasóknak s a vita végső summája is az volt: érdemes volna a jövőben rendszeressé tenni a főiskolai fiatal alkotóknak ezeket a kollégiumi esteken való felolvasásait.

Különösen Boros István versei között akadt néhány meglepően érett alkotás. Kár, hogy kevéssé törődik műveinek publikálásával. Hiszen bizonyára akadna azok között jónéhány, amely megérdemelné akár az irodalmi folyóiratok nyilvánosságát is. Újfaludi László versei elsősorban gondolatgazdagságukkal, időszerű problematikájukkal tüntek fel: a téma művészi kifejezése, a versbeformálás nem mindig sikerül még nála. Gáspár István versei egyenetlenek, sokszor túlírtak s nem mentesek közhelyes általánosságoktól sem. Néhány remekbe sikerült kép, egy-egy eltalált részlet azonban tehetségre vall ezekben a versekben is.

Jó volna, ha a főiskolás költők után hasonló szerzői esten hallhatnánk egyetemeink fiatal alkotóit is.

pl.

Szilágyi Mózes felv.

Levelek

Az Orvostudományi Egyetem új kollégiumának portáján minden este sokan állnak meg a portán a levélszekrénynél: jött-e levél — nézik. Jött-e levél? Ki otthonról vár hírt, ki máshonnan. S legtöbben nem is mennek el üres kézzel a portáról.

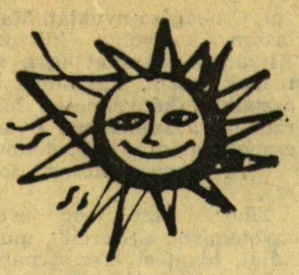

Kelemen János:

Egy nyár Itáliában

((Folytatás)

Mielőtt elindultam, Itáliát jól ismerő tanácsadóim lehangoltak. Azt mondták, Genovával nem volt szerencsém. Népe fennhordja az orrát. Igaz, valóban büszke fajta. Hisz Columbus, Garibaldi, Mazzini leszármazottai! De ez a büszkeség nem más, mint e gyönyörű táj, e nagyszerű múlt szeretete. Az, ami Graziellát is oly szimpatikussá tette.

Mazzini! Másodéves koromban szemináriumi dolgozatot írtam róla. A nagy romantikus forradalmi nemzedék legtántoríthatatlanabb republikánusa a Petőfiek fajtájából. Kossuth barátja. Évtizedeket élt távol hazájától, mindenét feláldozta érte, de nem törte meg semmiféle kudarc. Királyokhoz intézett dörgedelmes szózatokat. Arról álmodott, hogy a magyar és olasz nép egyszer egyesül a zsarnokok elleni harcban . . . Annak idején belefeledkezve a dolgozatba, éjszakákon át olvastam a magyarokról írt szárnyaló sorait. Ezt elmondtam Graziellának, mikor kissé meghatódva ott álltunk a háza előtt!

Columbus! Házát már legelső este az autóbuszból mutatták nekem. Ott áll a középkori vár épen maradt tornyos kapujával szemben. Az egyszerű genovaiak esküsznek rá, hogy itt született az Újvilág felfedezője. A történelem ezt nem tudja olyan biztosan, de a nagy hajós szobra megtalálható Liguria minden városkájában. S az is biztos, hogy akik beszélték a katalán nyelvet későbbi spanyol barátaim közül, gyönyörűen megértették a genovai dialektust. Ezen néhány professzor is csodálkozott, hisz a „genovese" idegen nyelv egy milánói vagy egy római számára is!

Garibaldi! Columbus fajtájából való tengerész. Egyik szobra a Quartó dei Mille nevű városrészben áll a tengerparton. Felirat hirdeti, hogy ezekről a sziklákról indult el ezer vörösingesével a világtörténelem egyik legbátrabb vállalkozására. A nap vele szemben a tengerből kel fel, s Garibaldi ugyanúgy kémleli a messzeséget, ahogy akkor, 1961. augusztus ötödikén. A parti sziklák közt önfeledt fiatalok strandolnak, s nem tudják, hogy a Duna—Tisza közén népdalokban él ma is a szoborrá merevedett hős.

Graziellának is kérdezősködnie kell, amikor az egyik régi templomot keressük. Középkori sikátorok rejtik. Valódi olasz hangulat: négy-, öt-, hatemeletes házak, az ablakokból kézzel át lehet érni a szomszédba. Ki is tudna itt tisztaságot tartani? Mikor is szűnhet meg a zsibongás, gyerekek csete-patéja, szomszédasszonyok tereferéje!

A templom gót és román stílus keveréke. De azt hiszem, van valami külön genovai stíl, ahogy van külön firenzei is, ami nem egyszerűen gót vagy renaissance. Egy páter lép hozzánk. Hosszú lenszakállával, botra támaszkodó görnyedt alakjával bibliai jelenség. Azt hiszi, menyasszony-vőlegény vagyunk. Magyarázkodás következik: magyar signore vagyok, s a várossal ismerkedem. A páter arca földerül, reszkető hangon meséli, hogy az I. világháborúban nálunk volt hadifogoly, s hogy milyen jó lelkű nép a magyar. „Jó nép!"— ezt magyarul mondja. Emlékezetéből parasztok nevei merülnek fel, akikkel együtt kötözte a szőlőt valahol Sátoraljaújhely mellett — milyen nehéz ezt is kimondani! A súlyos, történelmi kőkockák között hosszan hallgatom tört magyarsága elbeszélését azokról az időkről, melyek szintén rég történelemmé váltak, s számára is a múlt valószínűtlenségébe süllyedtek háborúkkal, parasztokkal, szőlőkötözéssel.

Az élmény megrendítő, de jó kilépni ezekbe a zsibongó sikátorokba, a nagyon is kézzel fogható érzékelhető jelenbe.

*

Lent Camogli — mondja a lány —, nemsokára megérkezünk! Máris ereszkedünk le a hegyről, letérve a Via Aureliáról. Alattunk egy öböl bomlik ki, mintha a tengerbe rohannánk. A parton zöld zsalus, magukba zárkózott házak, parkok, pálmasorok. Az öblök mólózárja le, fehér yachtok hatytyúcsoportja ringó méltóságteljesen a vízen. Ez Santa Margherita.

Később, sajnos volt alkalmam tapasztalni, hogy a világ egyik legdrágább helye. Ezek a yachtok egyenként százmillió lírát érnek az emberek, akik a mulatók vagy éttermek teraszán unatkoznak, milliomosok.

Úgy látszik, a pénzkérdés az a vörös fonál, amire történelem laza szerkezeti elemei felfűződnek. Graziella azonnal a Villa Lomellinibe, az igazgatóságra vitt, ahol megtudtam, korán jöttem, a megnyitó csak huszadikán lesz, akkor kapom az ösztöndíjat is. Már meg se lepődtem, szerencsére találtam penziót, ahol hitelre étkezhettem. Holmijaim felét azonban Genovában kellett hagynom — zálogban . . .

(Folyt. köv.)

Még egyszer a pedagógiai előkészítőről

A felsőbb KISZ- és állami szervek megbízásából először került sor Szegeden az Egyetemi KISZ Bizottság szervezésében a harmadéves tanár szakos hallgatók pedagógiai előkészítő tanfolyamára.

A helyi szervezéssel azt a célkitűzést sikerült megvalósítanunk, hogy hallgatóink már a tanfolyam alatt megismerkedtek az iskolákkal és azokkal a KISZ-tanácsadó tanárokkal, valamint úttörő-csapatvezetőkkel, akik a továbbiak során munkájukat irányítják. Ezáltal hallgatóink korábban tudtak beilleszkedni az iskolai ifjúsági szervezetek munkájába. Tudjuk, hogy körültekintő előkészítő munkánk ellenére a tanfolyam lebonyolítása nem volt hibátlan.

Meg kell állapítanunk azonban, hogy a Szegedi Egyetem legutóbbi számában „Pedagógiai előkészítő, 1965." c. értékelés egyáltalán nem nyilatkozik tárgyilagosan a tanfolyam munkájáról.

Már a bevezető sorokból kiderült, hogy a cikk írója eleve súlyos előítélettel viseltetett a pedagógiai előkészítő iránt. „Egész nyáron azon szurkoltunk, hogy lesz-e az idén is pedagógiai előkészítő vagy sem. Sajnos lett . . ." Sajnáljuk egész nyári töprengésért. Nem csendül ki túlságosan nagy hivatástudat soraiból.

Igen sajnálatos, hogy az előítéletek sokasága vonul végig az egész cikken. Bár harmadéves bölcsészhallgató a cikk szerzője, megállapítja, hogy ugyanazt kapták a tanfolyamon, „. . . mint a rendes lélektani, vagy *pedagógiai* előadásokon . . ., amit már nagyon sokszor elmondtak nekünk."

Megjegyezzük, hogy a harmadéves hallgatók a tanfolyam előtt még nem hallgattak pedagógiát, csak pedagógiatörténetet. Ugyanakkor megemlítjük, hogy bár pszichológiát már hallgattak, mégis úgy tűnik, hogy a szerző éppen gyermeklélektani szempontból nem tudta megérteni az előkészítő tanfolyam célkitűzéseit.

A cikk írója külön fejezetet szentel az előadások részletes felsorolásának. A lista azonban nem teljes, hiszen dr. Orosz Sándornak és dr. Tóth Imrének a hallgatóság körében élénk visszhangot keltő előadásáról meg sem emlékezik.

Bő teret szentel a szerző „értékelésében" és az előkészítő „fénypontjának" tartja azt a tájékozódási terepgyakorlatot, amely véleményünk szerint megfelelően illeszkedett a tanfolyam programjába.

Csodálkozásunkat fejezzük ki a cikk szerzője által a tájékozódási terepgyakorlat céljával kapcsolatban feltett kérdésen, hiszen a bevezető előadásban ezekről dr. Tóth Imre igen részletes tájékoztatást adott.

Meggyőződésünk, hogy a tájékozódási verseny jól szolgálta a középfokú iskolákban honvédelmi előképzésben szervezendő hasonló rendezvények bemutatását.

Nem tudjuk, hogy a cikkben jelentkező „csalódtunk", „szurkoltunk" stb. kifejezések az illetékes hallgatóság (a III. évfolyamos tanárszakosok) mekkora rétegének véleményét fejezi ki.

Várjuk a további építő bírálatot tartalmazó javaslatokat, amelyek segítenek bennünket abban, hogy a következő év pedagógiai előkészítője jobban töltse be feladatát.

A tanfolyam vezetősége nevében:

Dr. Végh Gyula
tanfolyamvezető

Vári Péter László:

In me

BESÖTÉTEDETT

Még egy utolsó pillantás az utcára aztán leeresztem a redőnyt. Nyikorgása elnyomja a toronyóra ütéseit. Ideges hullám fut testemen. Tudom, hogy nyolc óra van, mégis bosszankodom, hogy nem számoltam az elröppenő kongást.

Meggyújtom az olvasólámpát. Az asztalon nagycsomag írólap előkészítve.

Rágyújtok egy cigarettára. Nem ízlik. Ideges vagyok. Egy régi novellám akarom befejezni.

Kétszer, háromszor felmérem szobám hosszát, ráérősen topogok, aztán mint munkapadhoz, az asztalhoz ülök. Összetúrom jegyzeteim, rendezgetem őket. Előttem a papír síkján már vonalak, pontok kuszasága — sűrű fekete sorok. Figuráim: Tibor és Míra mint két lelketlen kép meredten néz rám. Még mindkettő vázlatanyag, se szomorú, se vidám. Sorsuk kezemben van. Féltve indítom útjukon, hisz boldogok lehetnek, mint népmesék tündérei, és szenvedhetnek, mint gályarabok. Veszthetnek és győzhetnek, mint bárki az életben.

Tibor lelkébe becsempészem féltett vágyaim. Mirát széppé varázsolom, anyám jelzőivel ékesítem...

Megfogom a tollat és furcsa szorongást érzek, mint mindig mikor írni kezdek. Szögletesek az első betűk, csak később lágyulnak, mikor kissé megnyugszom.

*

A redőny réseit türelmetlenül ostromolta a reggeli napsugár. Bent a szobában, szabályos csíkokat festett mindenre. Csíkosak voltak a falak, csíkos lett a barna szekrény, és csíkos volt a puha paplan domborulata. S a csíkok lassan haladtak szabályos közökben egymás után, míg egyik a sok száz közül elérte Tibor szemvonalát. Egy pillanatig időzött ott, hosszú, forró csókkal felolvasztva az álmot. De tovább fordult a föld, s új szögből lestek be a kíváncsi napsugarak.

Tibor hirtelen ébredt. Az első percben álomnak tűnt, hogy fekszik mellette valaki. Szívesen megdörzsölte volna a szemét, de nem mert megmozdulni. Mira mint könnyű szappanhab úgy simult hozzá. Egész jobb oldalát betakarta, s forró talpa szinte égetett. Mélyeket szívott a megmaradt éjjeli levegőből és egészséges, kis szünet után fújta ki. Emelgetett, süllyedt félénk, meztelen melle és Tibor hosszú másodpercekig nem vett lélegzetet, nehogy megzavarja. Aztán egy pillanatig kinozta a vágy, hogy szerelmes csókokkal ébressze kedvesét, de valami új érzés megbénította. Tekintetével a cigarettát kereste. Este az ágy mellé a földre rakta. Kezét kinyújtva magához húzta a dobozt és óvatosan rágyújtott. A füstöt messze balra fújta. Mira nem szereti ha dohányzik. Félti.

Azért nagyot szívott. A cigaretta vége hirtelen felizzott, s mire újra elhamvadt, a szürke füst szétomlott Tibor mellében. Kicsit megszédült, úgy érezte, hogy az ágy vége megemelkedik, lebeg egy percet, aztán visszatér régi helyzetébe.

Újra nagyot slukkolt. Most már szállni kívánt, felhőkön lebegni, mint mintás repülőszőnyeg.

Mira megmozdult. Álmában összeráncolta homlokát, mintha haragudna. Tibor gyorsan elnyomta cigarettáját és félig lehunyt szemmel figyelt. Most vette észre milyen érdekesen csíkos a szoba. A falmintáknak fele vakító fényű, másik része homályos foltnak tűnik.

Nyolc napja, egy borús estén Mira szebb volt mint addig.

Szardíniát vacsoráztak, meg citromosteát.

Tibor pislogott, s nézte a falmintákat. Mintha millió pók lenne, vagy inkább nagy hasú bolhóc?

Tíz óra volt. Kint ezüstös fényű lett a vizes út. A lámpa fényénél mint apró tűk, esőcseppek zuhantak ezrével. Ha alállna valaki, szitává szúrkálnák.

Akkor este Mira nem ment haza.

Sok száz nagy hasú bohóc vig fintort vágott. Tibor a mennyezet nyugtató fehérségét kereste.

Gyakorlatlan ölelések is a hegyre visznek. Nagyon mély a szakadék. S a perc szenvedélye után zuhanni kell. Meg vigasztalni.

Tibor el akarta mondani a filmekből tanult szavakat.

— Óh, mia cara! Éjszakáim gyönyörűsége!

De mindent frázisnak hitt. Mégis érezte, hogy valamit mondani kell. Az ölelés perce már elrepült. Szóval kell nyugtatni Mirát, kinek könnyei, mint rohanó patakok elárasztották arcát. Végül annyi kedves, becéző megszólítás után halkan kérdezte:

— Tudod mióta nem rágom a körmöm?

Mira nem válaszolt. Elfordult, és könnyes szemmel nézte a falat. Tibor pedig szorosan hozzábújt, ahogy gyermekkorában anyjához szokott. Ő is a falat nézte.

Táncra keltek a vig bohócok, nevették a nézőt, ki sokszor náluk is butább. S fittyet hányva a tapsra, cigánykerék közepén megállva fordítva is látták a világot.

Nyolc napja, egy borús estén Mira szebb volt, mint addig.

A szomszéd szobából mocorgás hallatszott. Mira mint szeizmográf érzékeny tüdeje megremegett. Tibor lassan feljebb húzta a paplant, s a meztelen vállakra igazította.

Megnézte az órát. Hét óra húsz perc volt.

Óvatosan elcsúszott Mira mellől, s bement a fürdőszobába. A víz hideg volt. Kapkodva, gyorsan lemosdott, törülközött. Hét napból hat volt ilyen. S most kétszeres gyorsasággal kellett sietni, hogy Mira meg ne ijedjen, ha egyedül ébred.

Félig vizesen tért vissza a szobába. Mira nyújtózkodott, félálomban tapogatta az ágyat, már kereste. Aztán felnyitotta a szemét, álmosan magához húzta Tibort, míg annak vizes fejétől végül kijózanodott.

— Mosakodtál? — kérdezte selypítve.

— Igen.

— És én?

Tibor idegesen csettintett.

— Tudod, hogy nem mehetsz be!

Majd újra beosont a fürdőszobába, s egy törülközővel takart vizes szivacsot hozott ki. Mira addig felvette szoknyáját. A kombiné vékony vállpántja selymesen simult bőréhez. Tibor féltékenyen elhúzta és oly finoman csókolta meg, mintha mérgescsalán csípését hűsítené.

De Mira megdörzsölte nyakát a szivaccsal. Arcvonásait elcsúfította az undor, és gyorsan magára kapta blúzát.

Tibor előre ment megnézni, nem áll-e kint a házmester. Majd intett Mirának, hogy jöhet.

Kint az utcán melegen sütött a nap.

— Hánykor van órád? — kérdezte Mira.

— Tizkor. Neked?

— Szintén. Lefürdök és megyek utánad.

— Bent találkozunk.

Mira átszaladt a túloldalra. Majd jobbra kanyarodott, messze elkerülve az egyenes utat. Tibor pedig lassan ment tovább. Aztán mintha fázott volna, de nem gyorsította meg lépteit. Csak egy óra múlva kezdődött az előadás.

*

TIZENEGY ÓRA. Újra átolvasom a megígért részt, s szinte megdermedek. Tibor és Mira boldog szerelmét akartam megírni.

Izzadsággyöngyök gyűlnek homlokomra, s kétoldalt fájdalmasan lüktet a fejem. Nehezen feltápászkodok. Vállamon többmázsás súlyt mit ideges léptekkel tízszerhússzor körülhordok szobámban. Aztán megfogom a kancsót, magasra emelem, és csurgatom poharamba a vizet. Csobogása nyugtat. Majd lassan kortyolva kiiszom. Kiszáradt ajkamat újra simának érzem. Visszaülök az asztalhoz, kényelmesen hátradülök a székemben és átcsoportosítom jegyzeteimet.

Újra elemzem hőseim sorsát.

Tibor tizenkilenc éves, egyetemista. Szereti munkáját, hivatást érez a pálya iránt. Egy klubesten ismerkedett meg Mirával. Hosszú séták, szerelmes délutánok után alakult ki köztük egy mélyebb kapcsolat. Azóta mégjobban szereti Mirát, ki állati ragaszkodással bújik Tiborhoz. Mirának nincsenek szülei, sorsát mostmár végleg Tibor kezébe tette. S ez a nagy felelősség mérgezi szerelmüket.

Kint az utcán csörömpölve áll meg az utolsó villamos. Többször csönget, bevárja a megálló felé futókat, és zörögve megindul Fodortelep felé.

Bennem lassan gombolyodik a cselekmény fonala. Már tudom, hogy nem javítok. Nem írom át a történetet, hanem ugrok egy évet.

Nem írom meg hány lakást változtatott Tibor ezidő alatt.

Nem írom meg mit suttogtak összehúzottszemű lányok Mira hátamögött. S ha nem írom meg mindez tán nem is igaz, Hisz Tibor csak azt éli át amit megírok.

Elszorul torkom, mintha sírás fojtogatna. Újra és újra átgondolom fejtegetésem helyességét, de a végén valami furcsa szorongás mindig elbizonytalanít. Már-már összetépem a sűrűnirt, zebracsíkos lapokat, ám egy új ötlet, megint megcsúfolja elhatározásom. Szinte rögeszmévé válik igyekezetem.

Boldoggá kell tennem Tibort — szugerálom önmagamat.

— Bol-dog-gá! — ismétlem tagolva a szótagokat.

Új cigarettára gyújtok, talán a tizedikre. Aztán füstjével beburkolodzom emlékeim ködébe, keresem a szép gondolatokat, a boldog perceket, hogy mind hőseimre pazaroljam.

*

A magányos lámpát szünet nélkül himbálta a szél. Sokszor oly erővel, hogy majdnem átfordult. A földszintes ház ablakában néha teljes fényével bebámult, máskor hanyag nemtörődömséggel hátát mutatta. A szobában egyszerre óriássá nyúltak az árnyak, majd hirtelen összetöpörödtek. A hideg szél álruhában, lágy dallamként bújt az ablak repedéseibe, de metsző szisszegését kint hagyta.

Egy régi diványon Mira feküdt. Arcán a szétdörzsölt könnyek mély ráncoknak tűntek, a sápadt fényben.

Tibor nem bírta nézni. Kiterített egy újságpapírt, és óvatosan ráöntötte a hamutartó tartalmát. Aztán mint aki ezredmilliméternyi pontossággal dolgozók, finoman kiszedte a hosszabb csikkeket és körülrakta. A legnagyobbat kicsit lefújta és rágyújtott. Pár szívásig csak a körmével fogta, később vékonyszipkába dugta a lapos-ra ázott cigarettavéget. Így ravasz mesterkedéssel úgy érezte, hogy egész Tervet szív el. Közben megindult az ágytól a mosdóig. Öt rövid lépés. A mosdótól az ajtóig csak három.

Összerezzent. Most már hárman vannak. Mira már négy napja szédül, hányingere van.

Vissza a mosdótálig három lépés. Onnan az ágyig öt.

Összeházasodnak. Kivesznek egy egyszerű szobát, jó olcsót. Talán itt is maradhatnak. Minden este közösen főznek majd lecsót, meg jó meleg citromos teát.

Tán jobb is így. Úgysem lehetett ezt már sokáig húzni. Az ágytól a mosdóig négy lépés.

Miből fizetik az albérletet, és mit esznek? A mosdótól csak két lépés az ajtó.

Tibort ideges nyugalom szállta meg. Ha elmegy dolgozni, legkevesebb ezerkétszázat keres. Abból telne lakásra, élelemre. Mira tovább járhat egyetemre. Szép ruhákban... Két lépés vissza.

Beviszik katonának. Legfeljebb egy év halasztást kaphat. Mi lesz Mirával és a gyerekkel. Négy ideges lépés az ágyig.

Tibor szédül, legszívesebben leülne Mira mellé, felkeltené... De hiába, vele nem boldogul. Mira józanabb. Már az este megmondta, hogy el kell vezetni a gyereket. Tibor is sírt, mikor belegyezett.

— Ne félj — vigasztalta Mira — a nehezén túl vagyunk. A többi már formaság. Csak mi siratjuk el a gyereket, az orvos nem. Tibor hallgatott, gyilkosnak érezte magát. Mira ruhástól végigfeküdt a diványon. Sokáig fel-felzokogott, aztán elaludt. Mint fáradt motor zakatolt Tibor feje. Megg mberedett ujjait forró halántékához szorította. Mit tehet? Megtartsák a gyereket? A mosdótálig két lépés igen, két lépés nem. Egy pillanatig bambán nézte a bennefelejtett piszkos vizet, majd egy ugrással az ajtónál termett, s kirohant a sötétbe. Vádoló gondolatait lassan életlenre mosta a metsző szél.

A fáradt árnyékok pihenni tértek. A hidegfényű hold lassan elment a nap elől, de a meleg sugarakat elfogták a sűrű felhők.

Tibor lassan ébredt. Úgy érezte képtelen gondolkozni. Felkelette Mirát, és összeszékészültek.

Gépiesen, szótlanul mentek az úton, mindkettőjük a fehérköpenyes doktornőre gondolt. Nem lassították lépésüket a tejivó előtt, Mirának hányingere volt, Tibor pedig nem volt éhes.

*

MEGÁLL KEZEMBEN a toll. Hegyén lassan babszemnyire dagad egy tincsepp. Kezem remeg. A kis csepp először megnyúlik, aztán, mint ejtőernyős, a mélybe veti magát. Szétterül a papíron. Hatalmas, nagy pont lesz. Szabályos köralakúnak tűnik, és kékség élesen virít a tiszta papíron.

Indulat nélkül nézem sokáig, szinte meredten. Kerületét lassan piros csík festi be Mellette a papíron kis vörös karikák járják táncukat.

Lépéseket hallok. Aztán úgy tűnik, mintha bejönne valaki a szobámba. Fáradtan nézem a telefirkált papírhalmazt. Kimerültem. Jó lenne lefeküdni és nagyot aludni. A sötétben nem vibrálnak a vörös karikák. Kinyújtózkodnék a tiszta ágyban, nem gondolnák Tiborra. Nem gondolnék semmire. Holnap délelött ráérek, tízig is aludhatnék.

Megreccsen a padló, nem érdekel, mitől. Szórakozottan, koncentrikus köröket rajzolok a paca köré.

Egyszerre a papír fehér sikjára egy árnyék csúszik. Nem merek felnézni. Szívem vadul ver. Tudom, hogy a lámpa és köztem áll valaki, de nincs bátorságom megnézni, ki az.

Hosszú, ideges pillanatok következnek. Nincsenek gondolataim. Az árnyék kontúrja még határozottabb lesz. S végül egy oly ismerős hang belehasít a csend burkába.

— Holnap az asztalra rokom Mirát.

Elsötétül minden. Szédülök. Görcsösen kapaszkodok az asztal szélébe, de nem tudok megnyugodni. Még mindig nem nézek fel, pedig tudom, Tibor bársonynadrágban és szürke zakóban van. Haja hátul nyakába lóg, vagy felkunkorodik, mint a kacsa farka.

— Simán ment minden. Már kezemben az abortus engedély. Akarod látni?

— Nem! Soha! — sikoltom, s nincs erőm tovább beszélni. Torkom kiszáradt. Érzem hogy lázam van. Hideg vizet kívánok. Hűsítő friss vizet. Fel akarok állni, de lábaim nem bírják testem súlyát. Csak az ágyig eljutnék... hiába minden, nem menekülhetek, Tibor eljött, hogy számon kérje hangulataimat.

Ijedten kapkodom tekintetemet. Segélykérőn nézem a homályba burkolt tárgyakat. Segítséget várok a sötét saroktól. Próbálom bebeszélni, hogy csak álmodom. De nem.

Végül hirtelen ötlettel felkapok egy nagy csomag teleírt lapot, a kályhába dobom s meggyújtom. Felcsap a láng, körülnyaldossa a tűzteret. Pár perc múlva különösalakú fekete pernyék lebegnek a hidegen maradt rostélyon.

Visszaülök helyemre. Szépen rendberakom a tiszta lapokat. Megszívatom a tollam, hegyét gyöngéden megtörölgetem. Újra nekikezdek írni. Banális mondatokat vések a papírra. Nem figyelek oda. Gondolatban Tiborral vagyok. Vele járom a vádoló kilométereket, együtt nézzük a vízen ringó selyemsuhogású fényt, s a hajnal kettőnk hajába fonja csillogó harmatkoszorúját.

Aztán végső reménnyel gyáván nyugtatom magam. Nem vesztett még Tibor. Oregek motyogó merengését idézem: — Ki tudja, ez mire jó? Kutatok kamasz anekdóták között — ki, hogy járt elképzelt szerelmével. Statisztikusok rideg adatait: Egy kerületben kétszáz élőszülésre négyszázötven művi megszakítás jut.

Gyerekes izgalom száll meg. A műtét, a többi ezerhez hasonlóan sikerülni fog. Pár év múlva már csak rossz emlék lesz.

Az ablak alatt egy álmatlan táskarádióból halk zene surran be szobámba. Távolról tompa, egyenletes zúgás közeledik. Elér egy bizonyos hangerőt, aztán elvékonyodik. Megint megerősödik s újból elpihen. Tízszer, tizenegyszer... Katonák vonulnak tavaszi nagygyakorlatra.

Tükör előtt

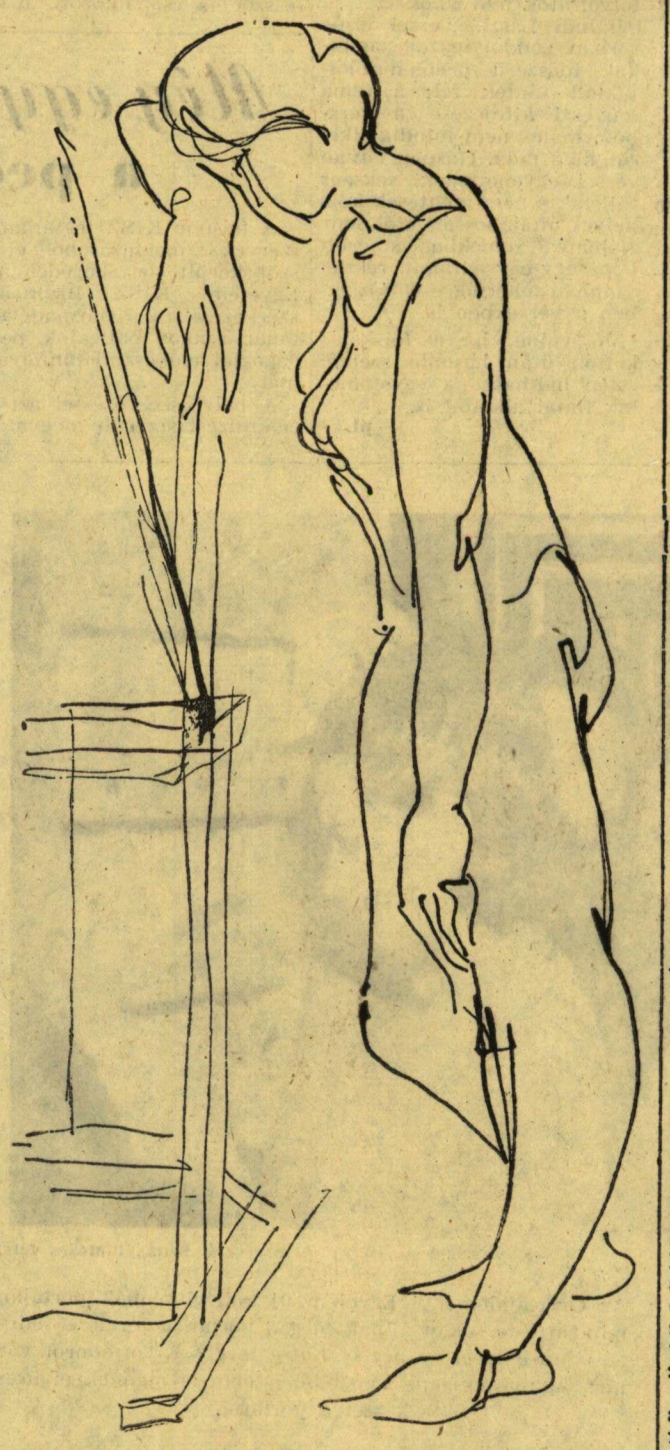

Tomonyák Gitta rajza

Mit látunk idén

a Filmmúzeum vetítésein?

A Filmbaráti Kör munkáját az elmúlt években a problémafelvetéssel együtt az őszinte válaszadás jellemezte. A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat filmbiztosító segítségével továbbra is ezt az utat folytatják a rendezvények. Az esztétikailag művelt közönség kialakításához az alábbi kiemelkedő klasszikus és új stílusú alkotások megismertetésével járul hozzá a sorozat.

Október 17-én mutatták be az *Egy taxi Tobrukban* c. filmet, melyet a MOKÉP nem hoz forgalomba. Hasonlóan, csak a Filmmúzeum keretén belül láthatjuk a *Rogopac* c. alkotást, amely november 21-én kerül közönség elé — Magyarországon először. E hó 24-én tűzik műsorra a Makarenko pedagógiai munkásságából tárgyát merítő *Út az életbe* c. szovjet produkciót. November 14-én a *Bel Amit*, 28-án a *Lady Hamiltont* mutatják be. A rá következő vasárnap a *Hulló csillagokat* játsszák, majd december 12-én az *Orgonás negyed* megtekintése zárja a Filmbaráti Kör első félévi programját.

SZÉLRÓZSA

GEORGE BERNARD SHAWRÓL rendkívül érdekes életrajzot írt B.C. Rosset. Új szempontú írásában Th. D. O' Bolger pennsylvaniai egyetemi tanár kiadatlan könyvének anyagát is felhasználta. Shaw eddigi életrajzírói tulságosan támaszkodtak a világhírű író adataira. Rosset nem ismerte személyesen és így munkájában saját szempontjait érvényesíti és objektívebben következtet. Többek között annak a véleménynek ad kifejezést, hogy Shaw természetes apja édesanyjának barátja, George Vandeleur Lee énektanár és karmester, akinek primadonnája volt Dublinban. Lee irányította G. B. Shaw és nővérei nevelését és az ő hatására lett az író zenekritikus.

•

A SZOVJETUNIÓ LEGNAGYOBB ÁLLAMÁBAN, az Orosz Szovjet Szocialista Köztársaságban még az idén bevezetik a könyvsorsjegyet. A sorsjegyek összértéke öt millió rubel lesz, egy sorsjegy ára 25 kopek.

•

IRAKBAN ELHATÁROZTÁK, hogy Herodotosz leírása alapján rekonstruálják a Bábel tornyát. A tervek szerint az épületben nagy, modern előadótermet helyeznek el nemzetközi zenei fesztiválok rendezésére.

•

A COMITÉ NATIONAL DES ECRIVAINS fogadást adott a Párizsban tartózkodó délamerikai írók: Pablo Neruda és Miguel Angel Asturias tiszteletére a Hotel Lutetia helyiségeiben.

•

LENINGRÁDBAN MEGTALÁLTÁK a Holt Lelkeknek egy ismeretlen kéziratát Gogol sajátkezű javításaival. A szerző a kéziratot valószínűleg röviddel halála előtt korrigálta.

•

LIMONÁDÉ JOE, Oldrich Lipsky vadnyugati komédiája volt az újabb csehszlovák filmgyártás legjövedelmezőbb filmje. Eddig 16 országba adták el és a francián, angolon, németen és magyaron kívül más nyelvekre is szinkronizálták.

•

BONNBAN A FRIEDRICH EBERT Alapítvány Erich Ollenhauer Alapjának kuratóriuma egyhangúlag úgy döntött, ötvenezer márkát bocsát a tudományos kutatás rendelkezésére abból a célból, hogy megállapítsák és feldolgozzák milyen méretű és jellegű volt a munkásmozgalom bel- és külföldi ellenállása a nemzeti szocialista önkényuralommal szemben.

•

PÁRIZSBAN BEMUTATTÁK a Élektra világhírű rendezőjének, Michael Kakoyannisznak „Zorba, a görög" című új filmjét, amely Kazantzakisz regénye alapján készült. A film négy ember komikus és egyben tragikus kalandjait meséli el. A főszerepeket Lila Kedrova, Irene Papas, Alan Bates és Anthony Quinn alakították.

•

WLADIMIR HOROWITZ századunk egyik legnagyobb zongoraművésze tizenkét évi szünet után visszatér a hangversenyterembe. Toscanini veje az elmúlt években csak hanglemez felvételeket készített, de közönség előtt nem játszott. Első hangversenyét ősszel a newyorki Carnegie Hallban fogja tartani.

Boldog Balázs

Orvostudományi Egyetem Tanárképző Főiskola

Népköztársasági ösztöndíjasok az új tanévben

A Szegedi Orvostudományi Egyetem Orvostudományi Karán a Népköztársasági ösztöndíj első fokozatában tanulmányi eredménye alapján tizenkét hallgató részesül az 1965/66-os tanévben. Ezek a következők: *Gervain* Mihály harmadéves. *Herczeg* János ötödéves, *Julesz* János negyedéves, *Korom* Irma ötödéves, *Láng* Ilona ötödéves,, *Mustárdy* Ildikó ötödéves, *Rózsa* Katalin ötödéves, *Sági* Ilona ötödéves, *Svékus* András ötödéves, *Várkonyi* Ágnes másodéves, *Wórum* Imre ötödéves és *Zsolnai* Mária negyedéves.

A Népköztársasági ösztöndíj második fokozatát kapta *Annus* János negyedéves, *Benedek* György harmadéves, *Bíró* László másodéves, *Frenyó* Sándor harmadéves, *Galgóczi* Gábor ötödéves, *Gránitz* János negyedéves, *Gyurkovics* Ágnes ötödéves, *Karcsu* Sarolta másodéves, *Kovács* Aranka másodéves, *Matkó* Ida negyedéves, *Molnár* Klára másodéves, *Nagy* Erzsébet harmadéves, *Praefort* László ötödéves, *Sándor* Tamás harmadéves, *Tekulics* Péter másodéves és *Török* László harmadéves hallgató.

A Gyógyszertudományi Karon nyolcan nyerték el a Népköztársasági ösztöndíj második fokozatát. *Endreffy* Emőke negyedéves, *Galó* Mária harmadéves, *Hódi* Klára harmadéves, *Kiss* Elza másodéves, *Makay* Zsuzsanna harmadéves, *Pelle* Márta negyedéves, *Tóth* Klára harmadéves és *Zádeczky* Sándor negyedéves hallgatók.

A Szegedi Tanárképző Főiskola hallgatói közül huszonhatot találtak érdemesnek a Népköztársasági ösztöndíjra. Első fokozatot egy hallgató, *Virányi* Katalin negyedéves kapott. A Népköztársasági ösztöndíj második fokozatában a következők részesültek: *Jobba* Éva, *Szalai* József, *Kalmár* Erzsébet, *Köves* Katalin, *Bohony* Nándor, *Budai* Zsuzsanna, *Szuromi* Pál, *Bakóné Szabó* Margit, *Matusik* Sándor, *Takács* József, *Szabados* Gizella, *Lehner* Erika, *Sántha* Erzsébet, *Mór* Ilona, *Vecsei* Éva, *Boros* Erzsébet, *Cselik* Mária, *Molnár* Zsuzsanna, *Bíró* Zoltán, *Horog* Eszter, *Kristóf* Mária, *Décsy* Zsófia és *Szergyuk* Natália. A szolnoki kihelyezett tagozaton első fokozatot *Torma* Mária, második fokozatot *Litke* Gábor kapott.

A Collegium Artium kis kátéja

Három kérdés válasz és kívánságok

Október 5-én, kedden este 8 órakor ismét benépesült a TTK Béke-épületének lépcsőzetes előadóterme, ahol Gruber László bevezető szavai után a hallgatóság lelkes tapsa közepette megkezdődött a Collegium Artium sorozat zenei szekciójának első előadása. Dr. Nagy István, a Zeneművészeti Szakiskola tanára, aki mostani ciklusát Beethoven és kora címmel tartja — már tavaly és azt megelőzően is nagy népszerűségnek örvendett színes, élvezetes előadói stílusával, közérthető, anekdotizáló modorával. De talán beszéljen az a három hallgató, akiket a kedd esti előadás után három kérdés során szólaltattunk meg. A kérdések:

— Mi volt a véleménye a tavalyi artiumokról?

— Mit vár az idei programtól?

— Mit hiányol benne, vagy miről szeretne többet hallani?

Ime a válaszok, melyek önmagukért beszélnek.

— Én tavaly csupán a zenei sorozatot hallottam — kezdi Visy Gábor, ötödéves TTK-hallgató —, és egészében véve tetszett. Ha azonban a régebbiekkel is összevetve vizsgálom a múlt évi programot, akkor az a hiányosság ötlik szembe, hogy sok az ismétlés. Talán módszeresebben kellene többéves terv alapján végigmenni a zenetörténet nagy korszakain. A második kérdésre felelve, nagyon örülök például mindjárt a ma este hallottaknak, hiszen Bódás Péter olyan Haydn és Mozart darabokat játszott, melyek ritkán, vagy egyáltalán nem hallhatók máshol, s sikeresnek találom a zeneszerzők közti párhuzamok megvilágítását is. Ez nemcsak lexikális tudást adott, hanem egy kis körkitekintést, ízelítőt a bécsi klasszikából. Végül pedig csak annyit; érzésem szerint az eddigiek során megszereztük azokat az alapokat, melyekre jöhetne már egy kis modern zene. Milyen élvezetes lenne Nagy István stílusában például Ravelről, vagy Honeggerről hallani!

Laboda Kálmán negyedéves jogász a szó.

— Engem tavaly is, most is mindhárom szekció (zene, színház, képzőművészet) érdekelt. Az elmúlt év során Sz. Szántó Judit és Kazimier Károly mondanivalója volt hasznos élmény számomra, de összefoglalóan megállapítható, hogy minden szekció elérte célját; a művészetek története egy-egy periódusának reprezentánsait sikerült emberközelségbe hozni. A második és harmadik kérdésre pedig együttesen válaszolok, s mivel a zenében laikus vagyok, ezért inkább a színházról! Szerètnék hallani Ionescóról, annak is a Király halódik című darabjáról, de általában többet a nyugati színházról.

És most az artiumok zenei szekciójának törzstagjai közül, a zeneművészeti szakiskolásokból választottunk egyet: Papp Jánost, aki — kollegáihoz hasonlóan — olykor-olykor aktív szólistaként maga is közreműködik.

— Nagy István tanárom a konziban, nagyon szeretjük nem utolsó sorban az artiumi élményekért. Nekem tavaly különösen az a két előadása tetszett, melyet a képzőművészet és zene kapcsolatáról tartott, beugorva megbetegedett képzőművészeti előadó kollegája helyére. Általában azért szerencsések ezek az esték, mert közérthetőek, nincs tudományos terheltségüzük, s mindjárt zenei illusztrációkkal is alátámasztva sokkal mozgalmasabbak és gyakorlatisbbak. Az idei program azért jó szerintem, mert átfogóbb, teljesebb képet nyerünk egy korszakról, s annak fejedelméről Beethovenről. Vertikálisan kapunk tehát többet, s ezt igényeljük is!

Ami hiányzik, az számomra is a modern zene. Bartókról kellene többet hallani, mely a legjobb előképző iskolának látszik a ma zenéjéhez.

• Három vélemény, három kívánság, s ki tudja, hány van még. Egy azonban biztos: a Collegium Artium nagy sikert aratott már eddig, s arra számíthat ezután is, hiszen minden okunk megvan bízni ebben!

Nikolényi István

VÉLEMÉNYEK JAVASLATOK

az ifjúsági vezetésről

A József Attila Tudományegyetem vezetőképző tanfolyamán

A tanulmányi év megkezdése előtt tartották meg a szegedi felsőoktatási intézmények vezetőképző tanfolyamait. A tanfolyamok során, hallgatva az előadásokat, foglalkozva az anyaggal, sokakban felvetődött a kérdés: Mennyit is nyújt a vezetőknek ez a tanfolyam? Mennyit ér, mit jelent számukra és másoknak ez a vezetőképzés?

Gyakori, hogy ezt a kérdést dilettantizmusból teszik fel. Most olyan ember véleményét kértük, ki, aki nem dilettáns. Gondosan megalapozott elméleti tudással rendelkező, gyakorlati „szakemberrel" állunk szemben. Várkonyi Zoltánról, a Tudományegyetemi KISZ VB titkárhelyetteséről van szó.

A vezetőképzés szükségességét és jelentőségét már hosszú ideje hangoztatjuk. A jó vezető jellemzői, a jó vezető jellemvonásai nem alakulnak ki önmaguktól.

Megdöbbentő, hogy a gyakorlat mennyire megmutatja, hogy milyen sok hiányosság van vezetőink felkészültségében.

Gondolunk itt például arra, hogy vezető szerveink többségében csapnivalóan rossz jegyzőkönyveket készítenek.

Tisztában vagyok azzal, hogy nem korszakalkotó és forradalmi gondolat a vezetőképzés és a vezetés tudományával való foglalkozás, jóllehet hazánkban ez még szinte gyermekcipőben se jár.

A nyugati államokban, pontosabban: az USA-ban 1500, Nyugat-Európában 182 vezetőképzéssel foglalkozó iskola működik, több nyugati állam egyetemeinek rendes tantárgya a vezetéstudomány.

A szocialista országokban a vezetőképzés meglehetősen el volt hanyagolva. Miért? Engedtessék meg, hogy erre ne térjünk ki.

A társadalom szervezettsége állandóan növekszik, egyre bonyolultabb mechanizmusok irányítása lesz a vezető feladata. Erre a munkára készülni kell, tudományos igényű előképzéssel kell felkészíteni, az embereket.

Nálunk még nincs kimunkálva a vezetés általános elmélete. Most folynak a kutatások, az alapozó műveletek.

Jogos kérdés felvetése: hogyan és miért foglalkozunk mégis az ifjúsági vezetés elméletével?

Először azt kell leszögeznünk, hogy

szükség van kifejezetten ifjúsági vezetőképzésre! A tömegesítés olyan vezetőket vitt funkcióba, akiknek képzettsége, tapasztalata kevés volt. Vonatkozik ez egyetemünkre is!

Szervezetünk számára két vonatkozásban is fontosak a vezetés kérdései, s ez ad egyben választ arra a kérdésre is, miért foglalkozunk vezetőképzőinken a vezetés elmélettel, illetve gyakorlattal.

— Az egyetemet elvégző fiatal szakemberek előbb-utóbb olyan munkaterületen fognak dolgozni, ahol más emberek munkáját kell szervezni, vagyis valamilyen szinten vezetni fognak, a gazdasági, illetve társadalmi élet egy bizonyos területén. Fontos az egyetemi KISZ-szervezetek irányításában is.

Nyilvánvaló e két szempont szoros kapcsolata.

Egyetemünk KISZ Bizottsága élen jár, és több esetben is úttörő szerepet játszott a vezetési kérdésekkel való foglalkozásban. Jelenleg előkészületben van egy útmutató, amely az egyetemi- KISZ-munka vezetési gyakorlatával foglalkozik.

Célszerű azonban már előljáróban feltüntetnünk a vezetés feladatait, amelyek kétirányúak:

1. — szervezési jellegű feladatok;
   a) a feladatokat végrehajtó szervezet megalkotása,
   b) működéshez szükséges anyagi és személyi feltételek biztosítása.
2. — A szervezetet működtető emberekkel kapcsolatos feladatok.

— f —

A KUTYA

EGY AUGUSZTUSI szombat reggel lekéstem a pesti gyorsot. Pedig még délelőtt Kecskeméten kellett lennem. Kénytelen voltam stoppolni. Szerencsém volt, hamarosan fel is vett egy Trabant. Betettem magam a hátsó ülésre. Elöl ketten ültek. Egy hölgy és egy úr.

Beszélgettünk .— Egyszer csak mellettem valami mezoszoprán hangon felvonyított.

— Jaj, nem is mondtuk magának, hogy velünk utazik a kis kutyánk is — törte meg a hirtelen beállt csendet a feleség.

— De hol van, könyörgöm. Hangot hallok, de kutya sehol.

— Ebben a kis kosárkában — emelte fel a kosár fedelét — ugye aranyos?

— És tessék mondani hogy hívják? — hízelegtem

— Ödön.

— Szép név, érti is?

— Próbálja ki.

— Ödön, hopp! — mondtam

— Nem bolha ez kérem — mordult fel a tulaj — nem tud pattanni.

Most már azért se hagyom magam! Határozott intézkedéseket tettem a békés „egymásmellettutazás" biztosítása érdekében. Ereményel — Ödön rövid idő mulva az ölembe telepedett.

— Na ugye milyen okos kis állat. — mondta a hölgy — és szobatiszta is!

Szobatiszta?! Oh én marha! Mi lesz, ha a kutya azt hiszi, hogy kint van az udvaron?! — Gyorsan vissza tettem „hálószobájába", a kosárba.

ERRE MIND A KETTEN megsértődtek. A hölgy is, a kutya is.

— Nem tetves ez a kis aranyvirág, miért undorodik tőle. Azért vettünk ilyen kicsit, hogy könnyü legyen tisztán tartani.

— És, hogy kevesebbet egyen — szaladt ki e végzetes megállapítás a számon.

Fagyos csend. A kiélezett helyzetet Kecskemét szélső házai mentették meg.

— Kecskemét — szólalt meg ridegen a férj.

— A központban legyen szíves megállni — jelöltem meg elválásunk helyét. És elkeseredtem. Szinte kidobnak — egy kutya miatt. Nekem ne mondják ezután, hogy kényelmes és kellemes a „stoputazás"!

— Központ — mondta a tulaj.

MINTHA EGY KALAUZT hallanék — „végállomás!"... Elköszöntem és kiléptem a kocsiból. A következő pillanatban úgy eliramodott a Trabant, mintha puskából lőtték volna ki... És a kutyától el sem búcsúztam. Soha se fogom magamnak megbocsájtani!

Mészáros Rezső

Több mint száz tervrajz
Harminc mérnök munkája
Egy hónappal határidő előtt

Készülnek az egyetemi társasházak tervei

Felkerestük a Szegedi Tervező Vállalatnál Takács Máté építészmérnököt. Annak a főleg fiatalokból álló „brigádnak" a vezetőjét, amely néhány hete már megfeszített erővel dolgozik a két egyetem fiatal oktatói számára építendő társasházak tervrajzainak elkészítésén.

Ugyanezen a napon a két egyetem lakásügyi Intézőbizottságának képviselői dr. Kékes Szabó András orvosegyetemi társelnök vezetésével Budapesten tárgyaltak az Országos Takarékpénztár vezérigazgatójával.

A tárgyalás célja: *végső megállapodásra jutni a jövendő lakástulajdonosok által egy összegben befizetendő belépési vételárszázalék nagyságáról. A megállapodást követően azonnal megkezdődnek a befizetések, amiről következő számunkban tájékoztatást adunk.*

A mi célunk: hogy megtudjuk, *megkezdődtek-e már a társasházak tervezési munkálatai a Szegedi Tervező Vállalat KISZ-vezetősége és a vállalati igazgató által aláírt szerződésben foglaltak alapján.*

— Vállalatunk — kezdi mondanivalóját a rokonszenves fiatal építészmérnök — szeptember elején írásban is rögzítette szocialista szerződés formájában kötött megállapodását a két egyetem lakásügyi Intézőbizottságával. A szerződésben mi a következőket vállaltuk: a tervezési összköltségek 22 százaléka, valamint az 1966 december 31-ig felépítendő 80 lakásból a vállalat részére átadandó 6 lakás ellenében 1965 december 31-ig elkészítjük a társasházak formájában épülő lakások teljes tervdokumentációját.

— S mit jelent a valóságban a szerződés sorain túl ez a vállalás?

— Nagyon komoly munkát. Kiszámítottuk — folytatja szavait Takács Máté —, hogy a több mint 100 rajzból álló részletes tervdokumentáció elkészítéséhez 700 mérnöki munkanapra van szükség. A tervrajz készítését megkezdtük. Elkészültek a mai napig a beépítés tervei, amiket a tanács elfogadott s az elfogadott terv alapján az I. kerületi tanács költségvetése terhére az alapközművesítésre közel 2 millió forintot meg is szavaztak. Elkészültek továbbá a munkaközi építésztervek, amikre az épületek közművesítési terveihez feltétlenül szükség van.

— Megkezdték már ezeknek az épületközművesítési terveknek a készítését is?

— Hogyne. Több ilyen gépészeti terv el is készült már. Így készen vannak a fűtésre, vízhálózatra, csatornázásra vonatkozó tervrajzok. A vállalatnak 30 tervezőmérnöke, technikusa dolgozik a rajzokon. Bár a szerződésben határidőként december 31-et jelöltünk meg, mégis szeretnénk már november végére teljesen befejezni a részletes tervdokumentáció összeállítását.

— Hallottuk, hogy a százegynéhány tervrajz elkészítése mit jelent munkaórában. Mennyi ennek a munkának a forintértéke?

— Csak az építészeti tervezés díja meghaladná már a 100 ezer forintot, ha figyelembe vesszük, hogy egy mérnöki munkanap munkaértéke mintegy 300 forint. A közműtervezési munkák értéke az előzetes kalkuláció alapján több mint 120 ezer forint lenne. Ez az összeg az építtetőket terhelné s alaposan megemelné a befizetendő összegeket. Így azonban talán számára előnyös módon sikerül a szerződés szerinti munkát elvégeznünk.

— Az időről-időre fölbukkanó nehézségek, előre nem látott akadályok dacára — fejezte be felvilágosítását Takács mérnök — bízunk abban, hogy sikerül minden igényt kielégítő tervekkel segítenünk a fiatal egyetemi oktatók lakásgondjainak, problémáinak mielőbbi megoldását.

p. l.

Szegedi Egyetem

Nagyobb szerep az oktatásban és tudományos munkában

Tovább fejlődik az egyetemi botanikus kert

Négy évtized áll a Szegedi József Attila Tudományegyetem Növénytani Intézetének botanikus kertje mögött, amelynek húsz holdján a szabadban, a „trópusi összkomfort"-tal berendezett üvegházakban és a tündérrózsás tavakban a világ minden részén honos növények eredeti szépségükben pompáznak.

Bármerre vezet utunk a hatezer féle növény birodalmában, könnyű eligazodni, segít ebben a rendszertani csoportosítás. *Külön láthatók a rózsafélék, a gazdasági, a gyógynövények és így tovább követve a Grossheim-féle növényfejlődéstani rendszert.*

Az év minden szakában érdekes, tanulságos látnivalókban bővelkedik a kert. A tavasz első hirnökei itt bontják ki az országban legkorábban virágaikat. Nyáron trópusi és szubtrópusi növények nyílnak. Ezek között említésre méltóak a füvészkert „veteránjai" a legalább százesztendős orchideák. A nyár elején függő kosarakban öreg fákon helyezik el a tigrisfoltos és egyéb orchideákat, amelyek bódító illatukkal messziről magukra vonják a figyelmet. A tó királynői, a gyermekfej nagyságú indiai lótuszok. Közép-Európában itt találhatók a legnagyobb számban, s éppen a szabadtéri játékok idején — amikor a legtöbb vendég fordul meg — bontják ki rózsaszín-piros helyheiket. Ősszel tarka színpompát ölt a kert, télen pedig páratlan élményt nyújt a pálmaházakban az alpesi rózsák, a karácsonyi csillagvirágok, a Vénusz-papucsok, s a különböző hibrid orchideák virágzása.

A kerttől és dolgozóitól nemrég vett búcsút dr. Greguss Pál Kossuth-díjas professzor huszonöt évi fáradhatatlan munka után. Annak idején a legnehezebb időszakban vette át az igazgatói tisztséget, amikor az ismétlődő árvizes esztendők, majd a második világháborús évek úgyszólván teljesen tönkretették a növényzetet. Az ő nevéhez fűződik a kert újjáépítése, világhírűvé tétele. A tudós professzor nyugalomba vonult, de szakmai tanácsaival továbbra is értékesen hozzájárul a botanikus kert fejlesztéséhez.

Az új igazgató: dr. Horváth Imre, a Növénytani Intézet tanszékvezető docense — Greguss professzor tanítványa — célul tűzte maga elé, hogy olyan gondossággal, szakmai szeretettel irányítja a botanikus kert munkáját akárcsak neves elődje. Mint elmondotta az intézet legfőbb feladatának tekinti a botanikus kert fokozott bekapcsolását a tudományos kutató munkába, és a gyakorlati oktatásba. Erre egyre inkább meg is lesz a lehetőség, mert az intézmény tovább fejlődik. *Elkészült a kaktuszok számára épített korszerű üvegház, s benne állandó helyet kaptak a növények,* amelyeket most már kora tavasszal és ősszel nem kell bolygatni, kihelyezni a szabadba, illetve ősszel bevinni a pálmaházba. A régi gazdasági épület átalakításával akváriumi szobát alakítanak ki, ahol a legmegfelelőbb belső világítást alkalmaznak. Ez az akváriumi helyiség még ez év végére elkészül.

Egyetemi hallgatók, középiskolások diákok, szakemberek és természetkedvelő turisták tízezrei keresik fel évente az újszegedi füvészkertet, amely ma már városunk egyik leglátványosabb idegenforgalmi nevezetességévé lépett elő.

Írta és fényképezte:
Tóth Béla

Füvészkerti panoráma... A kedvelt csónakázó tó, tükrén nagylevelű indiai lótuszok és tavirózsák.

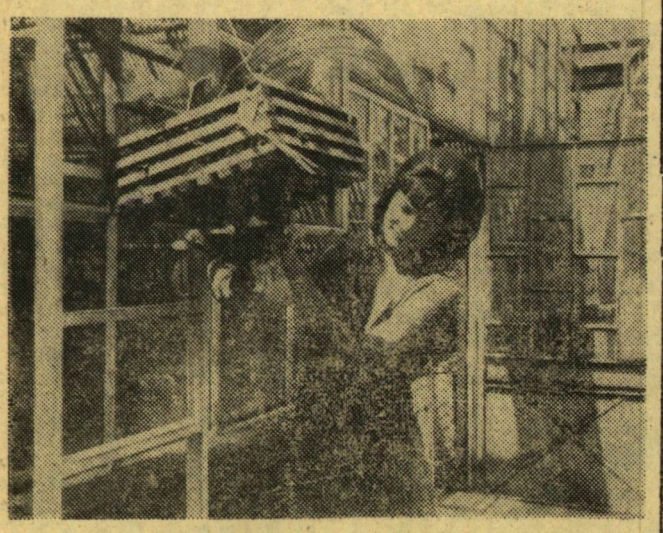

A csinos fiatal lány kezében lévő függőkosár rejti a szegedi botanikus kert büszkeségeit, az orchideákat.

Új üvegház épült, ahol a gazdag kaktuszgyűjteményt helyezik el.

Nem vendégek voltunk...

Bolgár egyetemisták látogatása Szegeden

Képzeljük el, mekkora önfegyelem és jó modor kell ahhoz, hogy valaki kérdésekre válaszoljon, amikor előzőleg éppen vacsorához készülődött. Ez történt ugyanis bolgár vendégeinkkel, akiket a szó szoros értelmében az asztal mellől ragadtam el. Dicséretükre legyen mondva: a lehető legkészségesebben álltak rendelkezésemre. A József Attila Kollégium egyik szobájában került sor a beszélgetésre, részben székeken, részben emeletes ágyakon ülve, s a hangulat fokozására itt-ott fehérnemű száradt. Vendégeink azonban

nem representációt várnak

sőt az otthonos környezet csak oldottabbá teszi a hangulatot, hiszen látogatóink egyetemi hallgatók, a szófiai jogi egyetem delegációjának tagjai, kik hétköznapjaikat ugyancsak diákszállóban töltik. Pillanatok alatt belemelegszünk a beszélgetésbe. A bolgár fiúk és magyar kollégáik — *Dombovári* István és társai — máris idézik a közös emlékeket, egymás szavába vágva beszélnek. Manu Andrejev *Manev* középtermetű, sötétszemű fiú — az ember pontosan ilyennek képzeli a bolgárokat — elmondja, hogy látogatásuk tulajdonképpen gyakorlati jellegű, s ezzel a szegedi joghallgatók meghívásának tettek eleget, akik viszont augusztus 26-tól szeptember 8-ig vendégeskedtek Bulgáriában.

— Mi szeptember 26-án érkeztünk, és hasonlóan a fentiekhez, október 8-án már indulunk is vissza. Az alig másfél hétnyi idő semmiképpen sem sok, mégis rengeteg impresszió, kedves élmény halmozódott máris fel.

Hogy mi tetszett?

— Engem különösen meglepett, hogy milyen gyönyörű város Budapest.

Ezt csaknem minden külföldiről hallottam — szakítom félbe.

— Pedig ez nem udvariassági formalitás. Megmondanám, és meg is mondom, ami nem tetszik, de a ti fővárosoktok a legszebb valamennyi népi demokratikus állam fővárosa közül! S most mondom, ami kevésbé tetszett kollégiumok nálunk szebbek, és több hallgató is nyer azokban elhelyezést. (Mintegy 70 százalék.)

— Persze, ha felépül az újszegedi diákszálló, a mi viszonyaink is rendezettebbek lesznek — szól közbe bizakodva *Szevi* László, aki éppen az utolsó mondatok közben lép a szobába.

— De ha kilépek az utcára,

csupa csinos kollegánőt láttok

— Szeged maga is szép város — szólal meg Jordan *Ivakov.* — A színházi élet ellen sem lehet panasz. Tegnap az operatársulat olyan Nabucco előadást produkált, amely nemzetközi színvonalú. Vaszy Viktor igazi Verdi-atmoszférát teremtett. Voltunk a Dómban is, ahol egy Bach-hangversenyt hallgattunk végig. A templom lenyűgöző, méreteiben és építészetileg egyaránt. Ideális otthona Bach muzsikájának.

— De térjünk vissza a szellemi légiségekből a földre, s rögtön szeretném megállapítani, milyen jó a magyar konyha.

— Pedig ez csak menza — szól közbe *Fekete* Jenő, a házigazdák egyike.

A menza nem igazi magyar konyha?

csodálkozik Manev.

— Imponálóan naív kérdés — neveti el magát Jenő, s máris a magyar és bolgár étkeztetési differenciákról, de általában a hallgatók ellátottságáról vitatkoznak. Végülis abban mindenki egyetért, hogy lényeges különbség egyiknél sincs.

— Hol jártatok még Szegeden? — teszem fel a sablonos kérdést.

— Látogatásaink főleg szakmai jellegűek voltak: a megyei közigazgatási és igazságügyi szervek munkáját tanulmányoztuk. Az egyetemet is meglátogattuk természetesen, ahol *Veres* József, a jogi kar dékánhelyettes és *Dobó* István kari párttitkár adott fogadást tiszteletünkre.

A nem szakmai jellegű látogatások: szalámigyár és borgyár (ez a borforgalmi vállalat helyi üzemegységét jelenti).

— Ti is jól megválogattátok, milyen üzemet látogattok — mormogja az egyik házigazda némi maliciával.

— Hogyan fogadtak benneteket szegedi kollégáitok?

— Mi nem vendégek voltunk, már barátokhoz jöttünk. Annak is örültünk, hogy a magyar fiúkkal közös szobákban nyertünk elhelyezést, hiszen így is közelebb kerültünk egymáshoz.

Búcsúzáskor

— De mennyire — helyeselnek a házigazdák. — Ti a felső ágyon, mi az alsón, vagy fordítva. Kell ennél közelebbi kapcsolat? No, meg olykor néhány pohárral is erősítettük a bolgár—magyar barátságot. Bár Jordan szerint annál a barackpálinka erősebb. Az utóbbi olykor könnyekig meghatotta. Persze minden viccet félretéve, nagyon jól megvoltunk a bolgár gyerekekkel.

De ezt nem is kell mondani, látom rajtuk. Sőt, búcsúzás után már a folyosón járok ,amikor utánam szalad Manev, s a lelkemre köti, hogy ne felejtsem el a nyilvánosság előtt is köszönetüket tolmácsolni *Pataki* Máriának, aki állandó kísérőjük volt, *Bodnár* Lászlónak, a kari KISZ-titkárnak és minden kedves házigazdának. Azt feleltem, hogy nálunk, magyaroknál a vendégszeretet egészen természetes. De a köszönetet azért tolmácsolom.

Vass I. Zoltán

Elmondta:

Paál István az Egyetem Színpad vezetője

— Szeretnénk igazi színházat csinálni: tanulni, tanítani, szórakoztatni. Olyan műveket adnánk elő legszívesebben, amelyeket a színházak még vagy már nem tudnak bemutatni. Így például az idei évadot Ionesco-bemutatóval kezdjük, melynek próbái már tavaly elkezdődtek

— Szeretnénk Bornemissza Péter Magyar Elektráját és vele egy műsorban ismeretlen szerző „Komédia Balassa Menyhért elárultatásáról" című színművét előadni: Modern szerzők műveit: Albee, Beckett, Dürrenmatt, Majakovszkij munkáit; antik görög írók, köztük Aristophanes drámáit és természetesen élő magyar szerzők jó alkotásait megismertetni a közönséggel.

— Dr. Kanyó Zoltán tanársegéd vezetésével önálló Irodalmi Színpad alakul. Ennek feladata lesz rendszeressé tenni az egy-egy nemzet irodalmát bemutató esteket.

— Hány embert foglalkoztat a Színpad?

— A jelenlegi húszas létszámot harminc-negyven főre szeretnénk kiegészíteni. Hogy megtehessük, mielőbb meg kell rendezni a tehetségkutató szavalóversenyt. És meg kell ismertetnünk elsőseinket a Színpad munkájával, feladataival, terveivel.

SAKK

Rovatvezető: dr. Blahó György

A nemzetközi sakkélet nagyjai:

A SZEKUNDÁNS

(Folytatás)

A szekundáns afféle félhivatalos kibic, akinek a játszmába való beleszólását nem csak eltűrik, hanem el is várják. A sakkban sincs ugyanis másként, mint egyebütt: amíg puszta kedvtelésből űzzük, addig nem az eredmény, hanem maga a játék a fontos, ebben teljük örömünket és ezért minden idegen beavatkozásban elvezetünk csorbítását látjuk — ám mihelyst pénzért vagy dicsőségért teszszük (ez az a két díj, amiért mi, a teremtés koronái, gyakorlatilag mindenre kaphatóak vagyunk), akkor rögvest félrevetünk minden finnyáskodást és nem bánjuk, ha segítenek nekünk. (Vonatkozó szakirodalomként 1. Maupassant: Az örökség). Félhivatalos kibicnek neveztem, mert a sakklapok szorgosan hírül adják, hogy a nagyobb versenyeken ki kinek a szekundánsa — például a most lezajlott bledi világbajnokjelölti párosmérkőzés-sorozaton Portisché Flórián és Köberl, Talé Koblenc, Ivkové Szmederevác és Larsené ifjú hitvese volt — ugyanakkor a FIDE szabályzat 18. § (a) pont szerint „tilos a játékosnak a játszma alatt... harmadik személy tanácsait vagy figyelmeztetéseit igénybevenni". Ez a kibicre vonatkozó, föntebb már idézett, otthoni szabálynak sokkal finomabb, körülírtabb és — hatástalanabb megfogalmazás. Mert ha érvényben van, akkor hogyan létezhet a szekundáns intézménye? És ha már beletörődünk a szekundánsok létébe, miért hagyjuk a szabályzatot írott malasztta válni, miért nem igazítjuk az élethez?

Mert a szekundáns — sőt: szekundánsok! — segítségét maga Botvinnik világhainok sem vetette meg. A Deutsche Schachzeitung 109. évfolyamának 109. lapján (1959.) dicsekedett el vele, hogy az 1958-as münchení sakkolimpián Pomar ellen függőben maradt játszmájának állását miként elemezte Kotov, Flohr és Keres társaságában előbb éjfélig, majd hajnali 4-ig, hogy reggel 7-kor már ismét a táblá fölé görnyedjenek a változatok ellenőrzésére és még egy is elkerülte a figyelmüket egy lehetőség, amire aztán Tal mutatott rá. Alait érdekel az említett halvan utánajárhat a sok ravaszkodással teleszőtt bástyavégjátéknak (egyébként ez is a címe a cikknek: „Lélektani bástyavégjáték"), melyet végül Botvinnik megnyert; itt nincs rá helyünk, meg messze is térítene témánktól. Ezzel szemben fel kell vetnünk a kérdést: vajon akkor is Botvinnik nyerte volna meg a játszmát, ha a Kotov—Flohr—Keres—Tal nagymesterkoszorú nem neki, hanem Pomarnak elemez?!

Eddig a szabályzatban tiltott ugyanakkor hivatalosan megtűrt szekundáns létének csak jogi természetű ellentmondását láttuk; most fel kell figyelnünk arra, hogy **egyenlőtlen feltételek** előidézésével voltaképp **sportszerűtlen** légkört teremt! Hiszen a sportszerűség lényege, hogy az ellenfelek a győzelem elérésére csak a küzdelem lényegéhez tartozó megszabott eszközöket alkalmaznak és minden egyéb feltétel tekintetében — amennyire emberileg lehetséges — egyenlő körülményeket és esélyeket igyekeznek biztosítani: ennek érdekében centizgetik a futónávlák kanyarbeli részét, vizsgálják a szélsebességét, mázsálgatják a birkózókat és súlyemelőket. De mit ér a hajszálpontosan beállított sakkóra, a csöndesre pisszegett nézőközönség és a gondosan elhessegetett dohányfüst — ha az egyik játékosnak a félbeszakítás után egész agytröszt kutatja a győzelem ösvényét, míg a másik egymaga próbálkozhat eligazodni a változatok bozótjában?

Az elemzőosegédi intézmény erősen ránvomja bélyegét a mai versenysakkozásra. Kétely és gyanú övez eredményeket. Vajh az 1964-es amsterdami zónaközi verseny öldöklő versenyfutásában nem azért maradt-e le néhány halszálnyival a továbbjutást jelentő helyezéstől Ivkov, egyik legeredetibb sakkozónk, Bronstein, és nem azért fulladt-e ki a verseny végére Rashevsky, mert egyikőjüknek sem volt segítőtársa? „Ez a stílus nem a Szahóé!" — hangzik el a csehországi versenyteremben. „De a pont, amit vele szemben, mágiacsakaz övé!" — jó valóban az egészen más stílust képviselő szekundáns Barcza ranlikája. (M. Sz. 5-919 1955.). „Szekundánsok, barátok és alampáik vezérkara támogat egyetlen embert, hogy egy játszmát megnyerjen: ismétlem: ez már nem sakk!" — fakad ki keserűen Ranbó a számára hajul vásárlott jugoszláviai vb-jelölti verseny végefelé a ljubljanai Delo hasábjain (1959. X. 23.). „Nem vitás"" — írja az újvidéki Magyar Szóban gorombán őszinte cikksorozatában Kómaromi József az idei párosmérkőzések tanulságait leszűrve — „ha van olyan segédje, aki kielemzi számára két fölényes végjátékában a győzelem útját, Larsen ... 5.5:3,5 arányban „győzedelmeskedett" Tal ellen.

De miért is nem volt Larsennek segédje? Mert a fölkért Olafsson 1000 dollár honorárium mot kért közreműködéséért és ezt képtelen volt megfizetni. Mielőtt háborogni kezdenénk, emlékezzünk vissza 1959-re, amikor is Olafsson szekundánsa, bizonyos Bent Larsen átszegődött Bobby Fischerhez, mert az 1000 dollár honoráriumot fizetett és az izlandinak be kellett érnie Darga csatlósi szolgálataival (200 angol fontért)... Az 1000 dollárt az erélyes Fischer mama gyűjtötte össze, a 200 angol fontot az izlandi kormány adta. Akinek több a pénze — jobb szekundást kap? Itt tart már a királyi játék? — döbbent meg a sakk aranykorával együtt saját ifiúságát siratő nagyszerű könyvében — az azóta elhunyt — Vidmar nagymester. Ez a sportszerűség?

Ámbár... tényleg oly sokat számít egy szekundáns?!

EVANS CSEL. Fischer-Cello. Davis 1964. 1. e4 e5 2. Hf3 Hc6 3. Fc4 Fc5 4. b4 Fb4: 5. c3 Fa5 6. d4 d6? 7. de He5: 8. He5: de 9. Vh5! g6 10. Ve5: Hf6 11. Fa3 Be8 12. 0-0 Hc4 13. Ve3 Fa3: 14. Ha3: Ve7 15. Fb5+! c6 16. He4! Ve6 17. Bad1! cb 18. Ve7 Fd7 19. Hd6+ Ke7 20. Hf5+! gf 21. ef Bag8 22. Bd7:+! V:d7: 23. f6+ Hf6: 24. Be1+ He4 25. Be4:+ Kf6 26. Vd7: sötét föladta.

folyt. köv

3. R. L. Hermet
The New Yorker, 1894

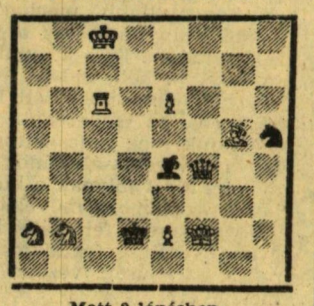

Matt 2 lépésben

SZEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem, az Orvostudományi Egyetem és a Tanárképző Főiskola lapja. Megjelenik havonta kétszer. Felelős kiadó: Papp Lajos. Szerkesztőség: Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10. Tel.: 51-93, 23-30. Kiadásért felel: Kovács László a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat igazgatója. Kiadóhivatal: Szeged, Tanácsköztársaság útja 10. Tel.: 35-00, 31-16. A lapot az intézmények pártbizottságai terjesztik. Ára 50 fillér. Előfizetés negyedévre 3 Ft.

Szegedi Nyomda Vállalat